B101/A/16/17

THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.

Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada „Daugavas Vanagi". Business Office: 491 College St., Toronto 174, Ontario, Canada. Editor-in-Chief: KRISS SIDARS. Telephones: 921—7121: 465-7902. United States Editorial Offices — New York: Editor — V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.A. Chicago: Editor — I. ŠTMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A.

WEDNESDAY, MAY 19, 1971

LATVIJA AMERIKĀ

40. N-RS. TREŠDIENA, 1971. GADA 19. MAIJS 21. GADS

SECOND CLASS MAIL REGISTRATION NUMBER 2249 Cena 35 centi

NATIONAL LIBRARY
LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ
JUN 10 1971

Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi". Atbildīgais redaktors: KRISS SIDARS. Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont., Canada; tālr. 465-7902. Birojs: 491 College Street, Toronto 174, Ont., Canada; tālr. 921—7121. Nujorkas redakcijas vadītājs: V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U. S. A. Tālrunis 994—7917. Čikagas redakcijas vadītāja: I. ŠTMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālr. 774—5744. Redaktors Eiropā: V. SKULTĀNS, 605 Offenbach/Main.

Gara ieroči

Jau iepriekšējā numurā sniedzām mūsu līdzstrādnieka rakstu no Rietumvācijas par Konrada Adenauera balvas pasniegšanu Zentai Mauriņai. Tagad sniedzam Mauriņas atbildes runu un paša notikuma tuvāku apskatu.

Savā atbildes runā Dr. Zenta Maurina izteicās, ka gandrīz 20 Zviedrijā pavadītos gados viņa jutusies kā malā stāvētāja. Lai gan no mātes viņa mantojusi vācu valodu, kā tāda viņa jūtoties arī Vācijā, jo nepiederot nevienai akadēmijai vai grupai. Vienmēr sāpīgs esot viņas nacionālitātes jautājums: cilvēki viņu uzskatot gan par somieti, gan zviedrieti, gan norvēģieti, vienā gadījumā pat par lapieti, bet reti tiekot minēta viņas īstā tautība — latviete. Viņa pati vislabprātāk gribētu saukties par latviešu eiropieti.

Uzverot, ka viņa nekad nav nodarbojusies ar politiku, Mauriņa norādīja, ka vienmēr viņa jutusi apbrīnošanu pret Konrādu Adenaueru par viņa nopelniem Vācijas celšanā pēc kara. Adenauers bijis visu ekstrēmu pretinieks. Par viņu nekad nav dzirdēts kāds negatīvs spriedums ārzemēs, kur viņš guvis uzticību, bet tādi reizēm atskan viņa paša zemē. Adenauers cīnījies arī pret morāles sabrukumu. Nebūdams patētiķis, bet gan darba cilvēks, viņš panācis vācu güstekņu atgriešanos no Pad. savienības. Attieksmē pret Pad. savienību viņš bijis reālistisks un bezkaislīgs, jo zinājis, ka padomju territoriālās āneksijas panāktas, no 11 neuzbrukšanas līgumiem laužot desmit, un atzinis, ka krievs normālu valodu nesaprot.

Adenauers, kas politikas pamatā licis ētiku, bijis pilnīgs pretstats Ļeņinam, kas teicis, ka politikai nav nekā kopīga ar morāli. Adenauers normālizējis arī vāciešu attieksmes ar žīdiem, atzīstot, ka morāliska vaina nav izpērkama ar naudu. Adenaueram, kā to liecina viņa memuāri, bijusi laba humora izjūta: uzzinājis, ka krievi — viņa lielā vecuma dēļ — gaidot drīzu viņa nāvi, Adenauers pateicis, ka nemaz nedomājot viņiem šo prieku sagādāt. Latvieši, maz pazīstama tauta, ir bijuši pārmaiņus pakļauti boļševikiem un nacionālsociālistiem, un tagad viņi atrodas boļševiku genocīda varā. Mūsu palīdzības saucieni izskan kā sīki gan ir 2 miljoni pret 200 miljoņpīkstieni pasaules vētrās — kas niem! — Trimdinieks Stefāns Cveigs teicis: „Bezdzimtenes dzejnieks dzīvo ar atvērtu pulsu." Tāpat kā čechiem Moldāva, tā latviešiem Daugava ir māte, un šo upju ūdeņi ir mātes asaras. „Kas pats uz savas miesas izbaudījis boļševiku valsti, prot novērtēt brīvību un brīvas zemes Zviedriju, Rietumvāciju — kur man bijis lemts dzīvot," nobeidza savu pateicības runu Dr. Zenta Mauriņa.

Pēc šiem vārdiem jauno Adenauera balvas laureāti atkal aplenca fotografu bari un — pretēji protokola kārtībai — LCK izglītības nozares vadītājs prāvests M. Lizdiks, uzsteidzoties uz estrādes, pasniedza Dr. Mauriņai pavasaŗa ziedu pušķi. No latviešiem viņas godināšanas aktā vēl

(Beigas 8. lpp.)

Padomju lidlauki Ēģiptē

ASV izlūkdienests nesen atklājis padomju vismodernākās pretgaisa raķetes SA-6 Ēģiptē, Asvanas aizsprosta tuvumā, kā arī vairākus padomju lidlaukus zemes iekšienē. Papildam Pad. savienība šogad iesūtīja Ēģiptē vairāk kā 100 MIG-21 strūklilidmašīnas. Trīs MIG-23 ar 2000 jūdžu ātrumu stundā ir labākās krievu lidmašīnas, kas ārpus Pad. savienības nekur citur nav stacionētas. Tās tagad pārbauda krievu lidotāji Ēģiptē. Ja krievi sekotu agrākai pieredzei un SA-6 raķetes novietotu Suecas kanāla krastā, tad tas ievērojami kāpinātu Ēģiptes gaisa aizsardzību, kas savukārt varētu pamudināt ēģiptiešus uzsākt lielāku uzbrukumu Izraēlai, lai piespiestu to pieņemt Kairo politiskos nosacījumus un atvilktos no Sīnaja pussalas. Krievu apbruņojuma jaunais atklājums ir ierosinājis ASV ārlietu ministru steidzami sasniegt kādu pagaidu atrisinājumu Suecas kanāla atvēršanā. Izraēla vēlas; lai ASV dotu solījumu iejaukties ar militāru spēku, ja izceltos cīņas pēc paredzētās Izraēlas daļējas atvilkšanās no Suecas kanāla austrumu krasta. Ārlietu ministrs Rodžers un prezidents Niksons stingri pretojas šādiem solījumiem.

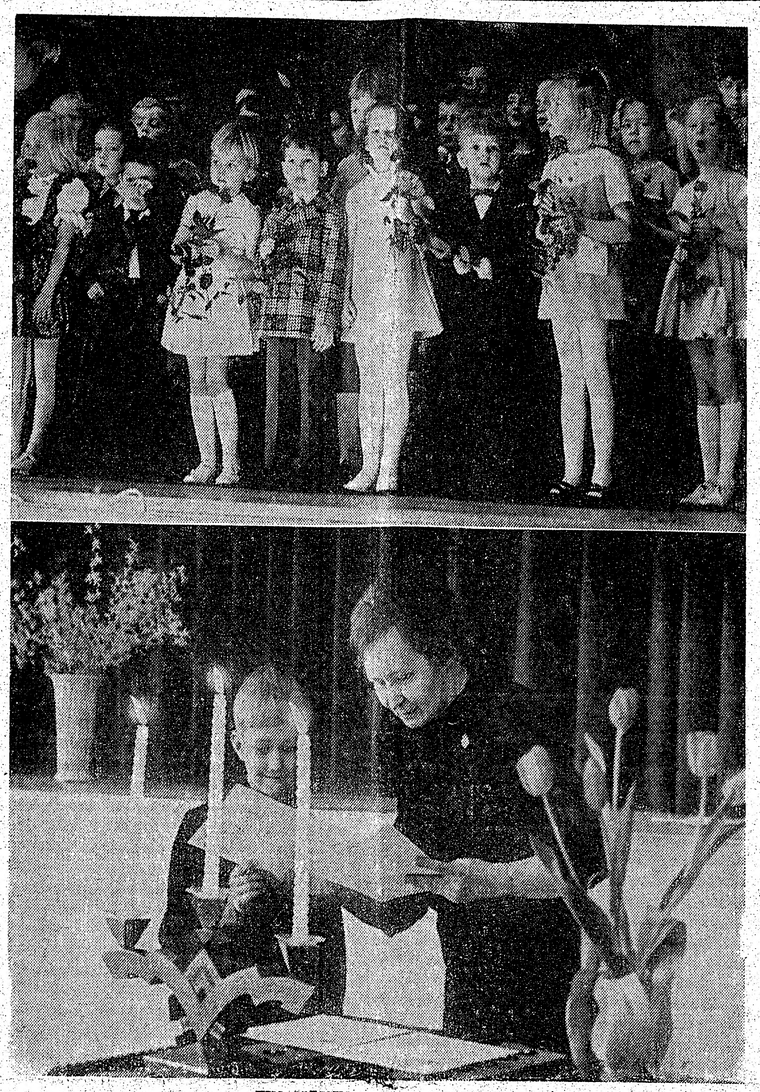

„TIN, MĀMIŅ, DZIJAS KAMOLĪTI"

dzied Toronto Sv. Andreja draudzes svētdienas skolas audzēkņi ar ziedīem rokās, lai pēc tam sveiktu savus vecākus. Apakšā — par kārtīgu skolas apmeklēšanu un sekmēm mācībās, gadu pabeidzot liecības Ģimenes dienā saņēma draudzes svētdienas skolas audzēkņi. Uzņēmumā skolotāja A. Cēbera pasniedz apliecību Erikam Gregoram. Foto: J. Ligers

Ticībā un šķīstībā

LELDAA vidienes apgabala draudžu jauniešu 30. apr. un 1. maija saiets ne tikai ievadīja šās sezonas nodarbības Gaŗezerā, bet tajā tika meklēti arī virzieni, kur iet jaunietim, lai viņam ticība nebūtu mistērija.

„Neviens lai nenicina tavu jaunumu, bet topi tu par paraugu vārdos un dzīvē, milestībā, ticībā un šķīstībā," ar šiem svēto rakstu vārdiem prāv. J. Turks 30. aprīļa rītā, Gaŗezera ziemas mītnē Saulgriežos, ievadīja 45 apgabala draudžu jauniešu saietu. „Pasaule sludina nicināšanu, arī mēs neesam no tās pasargāti," uzsvēŗa garīdznieks, un cerību jaunatnei dodot, turpināja: „šādās sanāksmēs, izveidojot kristīgu dzīves veidu, mācāmies atzīt, ka kristīgās dzīves ziņa un paraugs, kas no tā veidojas, izkliedē šo naidu un vieno paaudzes un tautas. Jaunieši netiks nicināti, ja viņi būs šāda parauga nesēji," apliecināja prāvests.

Pēc divu dienu nodarbībām, lai pirms nobeiguma, kad paši kursanti brīvi izteica savus atziņumus par saietā iegūto, varēja saklausīt sākotnēji teiktajiem prāv. J. Turka vārdiem atbildes. Tās teica vairāki jaunieši, bet no M. Laurēnas dzirdējām: „Mēs atradām virzienu, kur iet, lai ticība nebūtu mistērija. Mēs sapratām, ka kristietība nav ideja, bet gan dzīves īstenība."

Par to, ka jauniešu vārdi bija teikti dziļā nopietnībā un jauniešiem ir patiesas vēlmes un interesecs reliģiskām atziņām, liecināja nobeigumā paceltās rokas, jautājot — kurš no viņiem brauks atkal uz šāda veida sanāksmēm?

Šis saiets no iepriekšējiem atšķīrās ar to, ka darbības programmu izstrādāja paši jaunieši — iesaistīšanas grupa, stud. theol. A. Sedliņa vadībā. Māc. I. Gaide referēja un pēc tam diskusijas vadīja par tematu: „Ko Dievs no manis sagaida", evaņģelists M. Ozoliņš — vai Jēzus ir Kristus?", māc. T. Gulbis — „Kristietība un cilvēku meklējumi." Māc. V. Vārsbergs runāja par tematu: „Ko esmu meklējis — ko ieguvis." Pārrunās vēl piedalījās māc. E. Putniņš un iesaistīšanas grupas dalībnieki G. Bočka un U. Roze.

Sestdienas vakarā notika sveču dievkalpojums un pēc tam reliģiskas filmas izrāde. Savs laiks bija paredzēts iesaistīšanas mācībai, jūtu izkopšanai un dziedāšanai. Tā sauktā „brīvā laika" nebija, kādēļ nebija iespēja apskatīt pat Gaŗezera pakalnos plaukstošo pavasari. Laiks pieturējās abas dienas saulains, bet dzestrs, tamdēļ arī meitenes izmantoja apkurināmo ziemas mītni Saulgriežus, bet zēni vidusskolas internāta telpas.

Saietu organizēja LELDAAs jaunatnes nozares vadītājs, māc. I. Gaide kopīgi ar apgabala jaunatnes referentu, evaņģelistu M. Ozoliņu un tajā piedalījās no Kalamazū 14, Čikagas 10, Klīvlendas 8, Detroitas 4, Indianapoles 4, Saginavas 2 un Milvokiem 2 jaunieši. Neviena jaunieša nebija no Grand Rapidiem.

Sanāksmes nobeigumā evaņģelists M. Ozoliņš pateicās jauniešiem par labo saprašanos un aicināja uz lielajiem un vispārējiem kursiem augustā Gaŗezerā ar ierobežotu dalībnieku skaitu — 75 un uz Saulaini, kur dalībnieku skaits nebūs ierobežots. Ar īsu māc. T. Gulbja lūgšanu un dziesmu „Pie rokas ņem un vadi" kristīgo jauniešu saietu pabeidza Gaŗezera Vēja kalnā.

V. Boķis

DV 2. globālo dienu rīcības komiteja Toronto, pirmā rindā no kreisās: A. Beņķite, D. Celma, K. Siliņš, A. Briede, B. Šmita-Kalēja un A. Grantiņa; 2. r. — J. Gailītis, V. Brasliņš, E. Jurševskis, A. Šteins, K. Bencons, O. Kļavenieks un V. Šteinmillers; 3. r. — A. Selga, N. Pulciņa, rīcības komitejas priekšsēdis E. Krūka, M. Jonāne, T. Krūka un I. Purva; 4. r. — R. Noritis, E. Pulciņš, V. Veitmanis un I. Zamlovskis. Foto: J. Gailītis

DV mērķi ir arī jaunatnes mērķi

SKOLOTĀJU UN JAUNATNES VADĪTĀJU SAGAITA LIELBRITANIJĀ

Jaunatnes audzināšanas problēma ir viena no aktuālākām un tās iztirzāšanai notikušas daudzas vadošo organizāciju, audzinātāju un jaunatnes darbinieku apspriedes, jo viņu visu rūpē stāvējis kardinālais jautājums, kā izaudzināt jaunatni par mūsu cīņas un darba turpinātājiem un par īsteniem latviešiem. Līdzīga, bet tematu saturā gan mazliet plašāka skolotāju un jaunatnes vadītāju sagaita risinājās 8. un 9. maijā Bradfordā, Anglijā. To rīkoja Latviešu nacionālās padomes Lielbritanijā jaunatnes padome un tās virstemats bija — Latviešu jaunatne un politika. Kādas satiksmes klizmas dēļ nespēja ierasties LNPL jaunatnes nozares vadītājs L. Ceriņš un to atklāja jaunatnes padomes vadītājs I. Kažociņš. DVF Bradfordas nod. vārdā labākās sekmes darbam novēlēja nod. valdes loceklis E. Novadnieks.

Kā pirmais par tā sauc. Auseklīša programmu, kas iecerēta jau 1969. g., pārskatu sniedza tās autors I. Kažociņš, uzsverot, ka visa programma bazēta uz pašmācības pamatiem. Paredzētās prasības izpildot, jaunieši izpelnīšos pie tērpa nēsājamas Auseklīša zīmes, vai nu vasarā, sudrabā vai zeltā, kuŗas liecinātu, ka nēsātājs attiecīgās zināšanas ieguvis pašmācības ceļā. Pašreiz izstrādāta vara zīmes iegūšanas programma, kas paredz pārbaudes darbus 5 priekšmetos, no kuriem 2 nosacīti — latviešu valodā un Latvijas vēsturē, bet pārējie 3 izvēlami no — Latvijas ģeografijas, latv. etnogrāfijas, latv. mākslas, politikas un sabiedrības. Sagatavošanās uz pārbaudījumiem katram jaunietim jāveic patstāvīgi. Vara zīme prasa tikai attiecīgā priekšmeta pamatzināšanas, bet sudraba un zelta — jau lielāku iedziļināšanos un speciālizēšanos. „Šis ir jauns pasākums," uzsvēra I. Kažociņš, kuŗam paraugs atrodams tikai skautu organizācijas darbībā. Visu pienākums ir šo izglītības darbu visiem spēkiem veicināt.

Vispārējās debatēs atskanēja bažas par to, vai daudz būs tādu jauniešu, kam būtu interese pašmācības ceļā uzņemties „cīņu" dēļ Auseklīšiem, jo jaunieši jau tagad esot dažādiem darbiem un pienākumiem pārslogoti. Bija arī norādījums šo interesi radīt sevišķi jauniešos, kuŗi jau aizsnieguši latviešu skolu absolventu klases, jo pašreiz, pēc skolas beigšanas viņu tālākās latviskās izglītības ceļā pastāv it kā „vakums". Auseklīša projektu varētu zināmā mērā uzskatīt kā absolventu klases turpinājumu, par zināma veida sestdienas vidusskolu, kādas darbojas ASV un Kanadā. Visa projekta pamatā tomēr jāatrodas pašu jauniešu interesei.

Tematam par vienotu audzināšanas ideoloģiju pieskārās nākošais referents, LNPL locekļis un Česterfildas DV nod. valdes priekšsēdis V. Cukurs. Viņš nebija iepriecināts par modernās audzināšanas metodēm un ieteica nesapņot par jaunām audzināšanas teorijām, kas noliedz vecās audzināšanas metodes kā nepiemērotas un šodienas jaunatnei nepieņemamas. Referents teicās esam noguris, klausoties uz nepareiziem pārmetumiem vecākajai paaudzei un iegalvojumu jaunatnei, ka viņi ir daudz labāki, kā kādreiz mēs bijām viņu vecumā. Viņš mudināja uzstāties pret tā sauc. „progresīviem audzinātājiem" un aicināja „amatieŗus" — vecākus neatstāt savu bērnu un jauniešu audzināšanu pēc to slimīgo sāvādnieku uzskatiem, kas nekad nav ar bērniem un jauniešiem nodarbojušies. Referenta ieskats bija, ka „modernā audzināšana" ir vislielākais drauds ģimenes vienībai un stiprumam un nacionālai kopībai nākotnē. Viņš bija arī pret jauktajām klasēm latviešu skolās, ieteicot atsevišķas klases bērniem, kas nāk no tīri latviskām ģimenēm un tādiem, kas nāk no jaukto laulību ģimenēm. Runātājs uzsvēra, ka ģimene, baznīca, latviešu skola, jaunatnes organizācijas un latviešu sabiedrība ir tie institūti, kam jaunatne jāaudzina, lai bērni izaugtu latviskā garā un lai viņi izaugtu par mūsu darba turpinātājiem. Tas nav daudz prasīts.

Politiskās domāšanas un darbošanās nepieciešamību savā referātā uzsvēra Latviešu informācijas centra redaktors un sociāldemokratu partijas pārstāvis J. Pētersons. Ja trimdas nacionālā politika ir kur iestigusi attieksmē pret lielvalstīm, tad tas galvenā kārtā noticis ekonomisku aprēķinu dēļ, kā piem. Latvijas zelta piesavināšanās lietā, Anglijai cerot uz lielu tirgošanos ar padomiju, bet šīs cerības nav piepildījušās Pēc referenta sprieduma pašreizējā politiskā tendence Latvijā saistas ar jautājumu, kā apturēt krievu lielo ieplūdumu, jo viņu skaits, salīdzinot ar 1935. g. ir trīskāršojies un agrāko minoritāti — vāciešus un žīdus tagad aizstājuši ukraiņi un baltkrievi.

Visai plašs bija LNPL locekļa J. Andrupa atziņu klāsts, kas saistījās ar audzināšanas mērķu un citu referentu debatēs izpeldējušu jautājumu analizi. Pieskaroties trimdas laikam, referents uzsvēra, ka bieži sakam, ka neko tās laikā neesam spējuši paveikt. Tik tiešām, ka Latviju neesam spējuši atbrīvot, bet savas zemes nav iespējusi atbrīvot arī lielā pošu emigrācija, ar visu lielo Andersa armiju un to nav iespējuši arī ungāri. Ja kāds dēvē DV organizāciju par mirstošu, tad tā tāda nebūt nav. Šī cīnītāju saime ir palikusi savā kodolā stipra, tā ir paglābusi mūs no gārīgas un fiziskas bojāejas. Dzīve bez tās būtu daudz bālāka. Gādāsim par to, lai jaunieši, godinot savus tēvus, ietu viņu ceļus un spraustu tos pašus mērķus.

J. Andrups uzsvēra, ka latviešu emigrācija dažkārt tiek vērtēta ar zobgalību — par „zinātnieku emigrāciju", kam pamatā tas, ka, piem., ASV ir jau skaitāmi ap 1000 jaunu latviešu zinātnieku. Tas ir ārkārtīgi nozīmīgs spēks, jo šie jaunie zinātnieki var ļoti ietekmēt mūsu tautas likteņus un sabiedrību.

Jaunatnes audzināšanas problēma it grūta nevien mūsu tautai, jo šī laika pasaule būvēta uz komerciāliem principiem, it sevišķi ar televizijas vidutājību. No visām pusēm mums uzmācas šis nevajadzīgais materiāls, mēs nedrīkstam šai „ēdvielai" paklauties. Atvēlot jaunatnei visbrīvāko domāšanas iespēju, tomēr turēsim acis vaļā, lai pēc tās nevērtu svešas varas neredzamie taustekļi. Nekultivēsim plaisu starp paaudzēm, šai plaisai nav vietas, bet mobilizēsim katru

(Beigas 5. lpp.)

KLAU! KLAU!

Tiksimies jaunatnes un sporta svētkos Sidrabenē

5. un 6. jūnijā

J. Ezergailis

Kopēja dzimtene vieno

Prof. Dr. Margarētas Lindemutas disertācija par tematu „Latviešu - vācu attieksmes pirms I pasaules kara latviešu preses vērtējumā." (Das Lettische - Deutsche Verhältnis vor dem Weltkrieg auf Grund der Lettischen Presse.)

Disertācijas sarakstītāja Margareta Lindemuta dzimusi 1914. gada 29. maijā, Rīgā, zinātnieka Dr.med. Lindemuta ģimenē. Mācījusies baznīcas ģimnazijā un Herdera institūtā, vēsturi studējusi Karalaučos. Doktorējusies Heidelbergā 1944. gadā, Tagad strādā Hasfurtes pie Mainas universitātē kā vēstures profesore. Pašlaik sagatavo plašu darbu par 1905. gada revolūciju Latvijā. Savu zinātnisko darbu iedalījusi trijās daļās. Pirmā daļā iss pārskats par latviešu tautas (politiskās) vēstures tapšanu un latviešu ieņemto stāvokli pret vāciešiem līdz 1904. gadam. Autore apskata Krišjāni Valdemāru un viņa programmu, Rīgas latviešu biedrību un Ati Kronvaldu; pretestību latviešu pilsoniskās aprindās, viņu vadoņu krievisko orientāciju un sociāldemokratiju no 1885. — 1904. gadam. Otrā daļā — latviešu politiskās partijas un viņu ieņemtais stāvoklis pret vāciešiem 1904. — 1907. gados. Trešā daļā nobeigums.

Ierosinājumu M. Lindemutei nodarboties ar savas dzimtenes jautājumiem devušas 1936. g. prof. K. fon Raumera semināra lekcijas, kas skārušas tematu: „Lielvaras pasaules karā un jauno valstu izcelšanās austrumos." Nacionālā cīņa starp latviešiem un vāciešiem toreiz laikrakstu slejās ieņēmusi redzamu vietu. Latviešu prese tai likusies vispiemērotākā, kas sniegusi ziņas par abu tautu attieksmēm. „Toreiz latviešu vadošie politiķi un žurnālisti, viņu vadītā prese kalpoja ne tikai kā ‚skaļrunis' viņu virziena noteikšanai, bet arī kā līdzeklis tautas plašāko masu uzskatu veidošanai un ietekmēšanai," saka doktorande savā darbā. Savu manuskriptu viņa papildinājusi 1942./43. gados Pozenē, baltvācu grāmatu glabātuvē. Kopsavilkumā viņa atzīstās: „... kā vācu, tā latviešu vēstures literatūra tā laika posmā izzīmējas lielā vienpusībā. Senos vācu rakstos, par nožēlošanu, latviešu vēsturiskie un politiskie darbi ļoti maz ievēroti, laikam, vājo valodas zināšanu dēļ. Laikmetīgie raksti bieži rāda vājas zināšanas un stāvokļa nepareizu izprašanu latviešu nometnē. Turpretim latvieši izmanto savos darbos arī vācu avotus, bet dažreiz savos vērtējumos sagroza faktus.".

Materiālu apstrādāšana atvieglota ar to, ka visa latviešu un arī daļa vācu literatūras bijusi sakopota Rīgas pilsētas un Misiņa bibliotēkās. Vācu vēsturiskās un senlaiku ziņas ievērojami papildinājis Herdera institūts.

Pirmā daļā M. Lindemūta pieskaras latviešu nacionālisma sākumiem, un saka: „Ja gribam saprast vācu tautas eksistences cīņu Latvijā līdz 1939. g., un lai saprastu latviešu — vācu tā laika pretišķības visā to dziļumā un asumā, nepietiek tikai iepazīties ar Latvijas vēsturi no 1918 — 1939. gadam, jo šīs pretišķības iesākās ne tikai 1918. gadā. To cēloņi meklējami jau iepriekšējā gadsimta vidū, kad latviešu tauta jau sāka apzināties savu tautiskumu. Latviešu augošā nacionālā apziņa noveda pie sadursmes ar cittautu grupām, bet visvairāk ar vāciešiem, kuŗi toreiz pārvaldīja visas dzīves nozares. Par vācu grupas stāvokli un likteni šinī cīņā jau daudz ir rakstīts. Bet ja kāds šo cīņu grib apzināt pilnīgi, tam jāiepazīstas ar pretinieku, lai to satvertu iekšēji (um seiner innerlich habhaft zu werden). Par Kr. Valdemāra programmu autore izsaka sekošu atziņu: „Līdz 19. g. s. vidum Krievijas austrumu provinces nepazina nekādu nacionālu jautājumu savas zemes robežās. Izejot no sava tautiskā un sociālā viedokļa, vācietība ‚mīlēja latviešu tautu... no visas sirds," un 19. g. s. otrā pusē ne saprašanā stāvēja pret latviešu un igauņu nacionālo atmodu." Savā zinātniskā darbā doktorande kavējas pie Valdemāra biografijas un viņa politiskās programmas, kuŗas uzdevums bija latviešos celt tautisko apziņu garīgā un materiālā ziņā. Valdemāra aprindās izstrādātās programmas pamatvilcieni tikai pēc viņa pārcelšanās uz Pēterburgu 1895. g. ieguvuši pilnīgu nozīmi ar liberālo krievu palīdzību. Viņš mēģinājis ar „avīžu un savu brošūru — Baltische namentlich Livlandische Bauernzustäde — ieinteresēt vācu un krievu sabiedrību par latviešu tautas sociālpolitisko stāvokli, lai tad iegūtu reformas asi kritizētiem Baltijas agrārapstākļiem un salauztu vadošo vācu stāvokli šinī zemē. Ar labiem sakariem krievu vadošās aprindās, dabūjis atļauju izdot bez cenzūras latviešu laikrakstu — Pēterburgas avīzes (1862. — 1865. g.), kuŗās Valdemārs sācis attīstīt savu politisko programmu. Viņa mērķi tikuši ietverti 4 tezēs, kuŗās prasa vācu privilēģiju sagraušanu Baltijā, nobīdīt pie malas vācu feodālos iekārtojumus, kuŗu dēļ latvietis savā zemē ir svešinieks u. c. Disertācijā sīki analizēti Valdemāra centieni, un doktorande savos spriedumos ir objektīva. Pēterburgā Valdemārs nācis tuvos sakaros ar izglītības ministru Golovinu un lielkņazu Konstantīnu Ņikolajeviču, kuŗi viņam bijuši ļoti izpalīdzīgi. Ar slavofiļu aprindām viņa sakari nostiprinājušies vēl ciešāk 1867. g., pārceļoties uz Maskavu. „Lai satriektu baronu varu, rusificēšanu turu par vienīgo radikālo līdzekli," atzinis Valdemārs. Liels esot bijis viņa iespaids uz studējošo jaunatni, un viņa cīņas paņēmieni pārgājuši uz nākošo paaudzi.

Turpmāk savā darbā autore pievēršas Rīgas latviešu biedrībai un arī Kronvaldu Atim. Ap 19. g. s. vidu Rīgā ieplūduši no laukiem daudz latviešu — strādnieki, amatnieki, tirgotāji u. c. To apstiprina arī pievestā statistika: 1867. gadā Rīgā bijis 43.980 vāciešu — 24.199 latvieši, 1913. g. 68.831 vācietis, bet 209.839 latvieši. Viņus kopējam sabiedriskam darbam sākuši organizēt B. Dīriķis, J. Caunītis un K. Biezbārdis. Jaunai organizācijai vajadzējis būt latviešu nacionālam centram.

Tādas organizācijas dibināšanai piekrītis ģenerālgubernātors Suvorovs un tās statūtus parakstījuši 20 biedri - dibinātāji, kuŗu vidū bijis arī Kr. Valdemārs. Bet šo projektu barons V. Livens, kuŗš nācis Suvorova vietā, aptuŗējis. Pēc lielā poļu dumpja 1862. g. arī valdība bijusi pret katriem tautiskiem centieniem. Bet reiz gada vasarā Domeņu valdes ierēdnis vācietis Nimillers nodibinājis kādu latviešu palīdzības komiteju igauņu trūkumcietējiem; tā vākusi ziedojumus, gādājusi par labdarīgiem sarīkojumiem u. c. Šai organizācijai bijis īslaicīgs raksturs, bet visi tās dalībnieki ierosinājuši dibināt patstāvīgu biedrību. Tā 1868. g. 12. oktobrī cara valdības iekšlietu ministrs apstiprinājis Rīgas latviešu biedrības statūtus. Tas bijis signāls latviešu biedrību dibināšanai pilsētās un laukos. Te nu doktorande saka: „Kopš 1869. g. RLB pārstāvēja latviešu tautu, jo nebija citas biedrības, kas varētu runāt latviešu tautas vārdā. 1871. g. RLB sasauca pirmo semnieku kongresu, bet 1873. g. sarīkoja Pirmos vispārējos latviešu dziesmu svētkus Rīgā. Tad notika arī Kronvalda organizētā pirmā latviešu skolotāju konference ar 200 skolotājiem un 500 viesiem. Pēc gada notika otra liela skolotāju sanāksme. Šo ievērojamo sarīkojumu dvēsele bija Kronvalds. Viņa darbība bija latviešu nacionālismam savdabīga, bet tai laikā raksturīga."

(Beigas sekos)

LATVIJA

40. N-RS. TREŠDIENA, 1971. GADA 19. MAIJS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors (dzīvokli un vakaros): Krišs Sīdars, 24 Pasadena Gardens, Toronto 325, Ontario; tālr. 783—2261.

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības isināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV — par mēnesi $2.50, 3 mēn. $6.00, 6 mēn. $11.50, 1 gadu $21.00. Atsevišķa numura cena 35 centi. Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20—$8.40 par 1 collas slejas telpu. Sarīkojumu kalendārī $1.- par katru datumu vienā numurā.

LASĪTĀJU VĒSTULES

15. MAIJS

Latvijā 15. maijs nesa tādas pārmaiņas 1934. gadā, ka daudzi nevarēja aptvert, kas īsti notiek. Visi gan zināja, ka demokratijas vietā nākusi vienas partijas diktatūra, bet ar ko šie notikumi bija saistīti, to daudzi nezināja, sevišķi tie, kas politiskos gājienus necentās izprast būtībā, bet skatīja vienīgi ārējo formu.

Tai tautas daļai, kas dzīvoja no partiju korupcijas un godīgu cilvēku sviedriem, protams, 1934. g. pārmaiņas nepatika. Vēl jāuzsver, ka latviešu sociālisti nekad nav veidojuši nacionālu partiju. Tāpēc nav jābrīnas, ka daudzi viņu vaditāji, tūliņ pēc Latvijas okupācijas stājās mūsu tautas apspiedēju kalpībā.

Visgrūtāk šodien izskaidrot 15. maija notikumus mūsu jaunatnei. Neauglīgie strīdiņi presē un pārrunu vakaros, bieži alkohola iespaidā, dod iemeslu domāt, ka mūsu vecākā paaudze tiešām nav pratusi savu valsts aparātu vadīt. Partiju sistēma praksē izrādījās nederīga nevien pie mums Latvijā, bet arī pašā Francijā, pēc kuŗas parauga tā bija attīstīta. Liekas, šodien mums visiem vajadzētu saprast, ka 15. maija notikumiem bija jānāk agrī vai vēlu. Apvērsumam toreiz gatavojās nevien zemnieku savienība, bet arī pērkoņkrustieši un sociālisti.

Ulmaņa laika liecinieki esam tagad apmēram puse no trimdas latviešiem. Bija tam savi labumi un sliktumi. Kritikai nav šodien nozīmes, jo ne Ulmanim, ne viņa laika biedriem nav vairs iespējams aizstāvēties. Kas būtu noticis, ja toreiz būtu uzvarējis Bruno Kalniņš, liekas, tagad ir skaidrs: mūsu austrumu kaimiņš būtu iesoļojis daudz ātrāk mūsu zemē. Par to liek domāt arī Bruno Kalniņa ambicijas Latvijas okupācijas sākumā.

Gribu šodien pasvītrot, ka uzplaukums Latvijā bija straujāks nekā citās līdzīgās Eiropas valstis. Tas jāpieraksta par labu 15. maijam, kaut arī daudzi to, varbūt, nevēlētos vairs atzīt. Lai kā šodien raugamies uz 15. maiju, tam ir mūsu tautas dzīvē vēsturiska nozīme. Ja arī šodien vienā otrā vietā latvieši vēl dzied Lai līgo lepna dziesma, tad tas nenozīmē, ka viņi būtu apdzērušies.

J. Zariņš, Vimipegā.

☆

MAZĀK KĀ PUS CIGARETES DIENA

Dzīves dārdzība arī tā sauktajās augstā standarta zemēs pamazām pieaug. Palielinājušās algas, bet sadārdzinājusies arī dzīve. Dārgāki kļuvuši arī laikraksti. Lielie dienas izdevumi cenu reiz pat dubultoja un vēl nesen atkal paaugstināja maksu saviem sestdienas izdevumiem. Sadārdzinātā laikrakstu iespiešana, diemžēl, nav pagājusi secen arī latviešu laikrakstiem, kas par dažiem dolariem gadā bijuši spiesti paaugstināt abonēšanas maksu, lai segtu savus izdevumus, kaut vai par pasta sūtījumu sadārdzināšanos.

Taču daži lasītāji laikraksta maksas paaugstināšanu nav varējuši vai gribējuši saprast, dažos gadījumos pārtraucot abonementu. Šie gadījumi zīmīgi tajā ziņā, ka šie cilvēki nepieder pie iedzīvotāju grupas ar zemākiem ienākumiem. Turpretim ir pensionāri un atraitnes, kas abonē kādu latviešu laikrakstu, nopērk arī pa grāmatai, apmeklē latviešu sarīkojumus un neatsakās arī no ziedojumiem kādam mūsu kopīgam mērķim. Viņi stāvokli saprot un nesūdzas par tiem pāris dolariem gadā, kas vairāk jāizdod par laikrakstu, kaut gan pēc viņu ienākumiem relātīvi tā ir liela nauda. Ja parēķinam, ko par šiem dolariem var nopirkt tie, kuŗu rocība ir daudz plašāka, tad — apmēram trešdaļu cigaretes ik dienu visu gadu vai kastīti alus, biļeti vienai kino izrādei, samaksāt vienu maltīti restorānā, izdzert divus kokteiļus, vai nopirkt vienu „mikiņu" braucot maksķerēt...

Nav jāatkārto mūsu trimdas laikrakstu uzdevumi, nevien informēt lasītājus par svarīgākām mūsu dzīves parādībām un notikumiem, bet tie ir arī svarīgs cīņas ierocis mūsu nacionālpolitisko mērķu īstenošanā. Pēc ieilgušā Anglijas pasta darbinieku streika izbeigšanās kāda tautiete no turienes rakstīja, ka visas streika nedēļas jutusies „kā maisā", kad nepienākušas ne vēstules, nedz latviešu laikraksti. Tautiete secina, ka tāds pat stāvoklis būtu, ja mums aptrūktu savu laikrakstu, kas ir kā gaiss, kuŗu elpojam un kuŗa vērtību mēs atskarstu tikai tad, ja tas reiz pietrūktu. Tāpat mēs garīgi noslāptu bez sava iespiestā latviskā vārda!

V. Kārkliņš, Sadberijā, Ont.

☆

JAUNI ATKLĀJUMI LATVIJĀ

Dr. arch. P. Kundziņš ievietojis interesantu rakstu „Technikas Apskatā", kuŗu izdod Latviešu inženieŗu apvienība, rakstot par latviešu celtniecību aizvēsturē un vēlākos laikos. Jau Latvijas pastāvēšanas laikā notika plaši pētījumi, kas datēti ar 2000 g. pr. Kristus. Sarnatas ezera krastā, Kurzemē, izrakumos zem biezas trūdu kārtas atrastas dažādas senlietas. Vēl nozīmīgākus izrakumus izdeviesatrast Āraišu ezerā, netālu no Cēsīm. Vēlākie pētījumi, jau komūnistu okupācijas gados liecinājuši, ka Āraišu ezers ap 9. vai 10. g.s. pēc Kristus bijis cieši apbūvēts ciems. Šie izrakumi un pētījumi aprakstīti arī okupētās Latvijas izdevumos.

Dipl. inž. J. R., Detroitā.

☆

APGALVOJUMS NEDIBINĀTS

„Latvija Amerikā" šāgada 20. februāŗa numurā lasāms Ulža Paipala raksts „Kaut pareģojums nepiepildītos", kuŗā rakstītājs atkārtojis to pašu, ko T. Kronbergs teicis tā paša laikraksta pagājušā gada 52.-55. n-rā, ka sociāldemokratu izdevums „Brīvība" apgānot visus trimdas iestādījumus. Šie apgalvojumi ir nedibināti. Liekas, ka rakstītāji nav šo izdevumu labu laiku lasījuši, ko tas pauž par apstākļiem Latvijā, kur latviešus pārkrievo. Eiropas latvieši sadarbojas ar visām partijām, arī sociāldemokratiem. Tā, piemēram, Anglijā Latviešu nacionālā padome Lielbritanijā un DVF atbalsta sociāldemokratu rediģēto „Latvian News Agency" biletenu, bet tajā trūkst ziņu tieši no Kanadas latviešiem.

Jānis Pētersons,
„LNA" redaktors, Londonā.

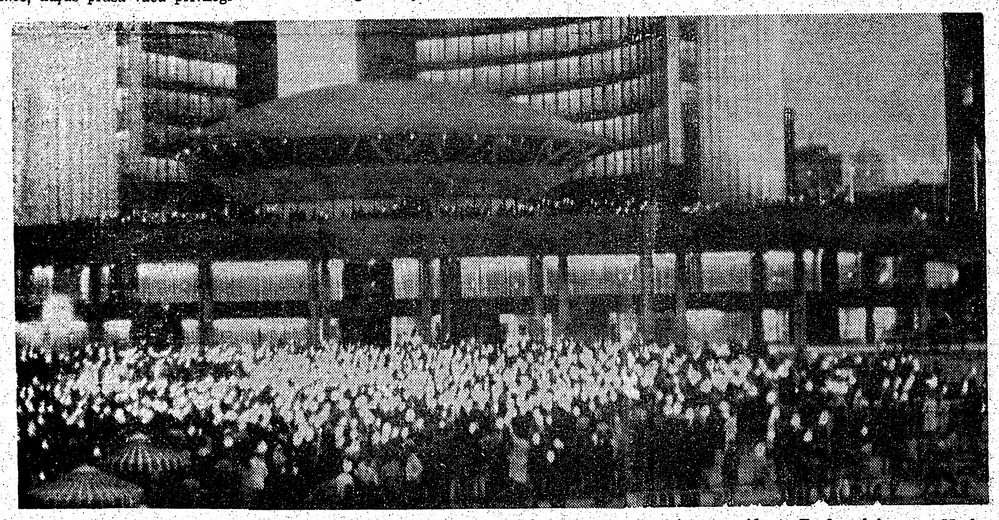

Demonstranti pie Toronto pilsētas valdes nama 9. maija vakarā, sakarā ar Knadas ministru prezidenta Trudo ceļojumu uz Maskavu. Demonstrāciju bija rīkojusi Kana das ukraiņu komiteja, lai protestētu pret brīvības ierobežošanu taga dējā Ukrainā. Plašāku runu teica Ontario provinces valdības pavals tniecības ministrs Jaremko. Līdzīga demonstrācija notika arī provinces pilsētā Londonā, kuŗā runāja arī apspiesto tautu komitejas latviešu pārstāvis R. Epneris, pied aloties arī vairākiem parlamenta locekļiem un Londonas pilsētas domniekiem.

Foto: Aleksandrs Kalniņš

Ontario provinces valdības pavalstniecības ministrs Džons Jaremko uzrunā demonstrantus Toronto.

Foto: Aleksandrs Kalniņš

(105. turpinājums)

Latviešu „sērdienu dziesma" nacionālās dzejas apogejs — parādījās Rīgā 1919. gada septembrī, Bermonta uzbrukuma priekšvakarā. 4000 lielo Daugavas metienu izpirka divi nedēļās. Pretēji Ugunij un naktij tajā neatrast ne Spīdolas, ne Kangara. Proletāriāta vietā stājusies valsts:

Zeme, zeme, kas tā zeme,
Ko tā mūsu dziesma prasa?
— Zeme, tā ir valsts.

Valsts! Kāda starpība ar Spīdolas vārsmām par nenosauktiem, bet domātiem „proletāriešiem", kuŗus „robežas neiesālēgs šauri". Rainis runā par Latvijas valsti, kuŗas robežas sākas tur, kur beidzas Krievijas un Vācijas robežas.

Šķiru cīņas vietā stājusies apziņa par to, ka visiem latvju tēviem ir vienas bēdas, un vienas dziesmas, ka visām latvju mātēm visi bērni vienlīdz mīļi.

Ugunī un naktī Lāčplēsim dvēsele un gars pieder Spīdolai, ne Laimdotai. Daugavā dzejnieks apliecina, ka tautu „vieno viens gars, tēvu dvēs'le". Dzejnieks cildina ne vairs vienu šķiru, bet visu tautu:

Mīli tēvu, mīli māti,
Vairāk mīli savu tautu!
Nomirs tēvs, nomirs māte,
Paliks tauta paglābēja.

Dzejnieks, kas kādreiz bija sabiedrojies ar dogmu, kas apgalvoja, ka ir tikai viena īstenība — proletāriāts, kuŗam „nav tēvijas", nu aizgrābīgi apliecināja savu ticību tēvijai un tautai, nācijai un valstij, neatkarības karogam.

Klusi rokas uzliekam
Brīvās Latves karogam.

Bet cīņa vēl nav izcīnīta. Kas notiktu, ja latvju tauta cīņu zaudētu, ja saule un mēness vairs zemes virsū neatrastu latvjus? Saule un mēness tad apstāšoties —

Meklējot uzvandīs visu pasaul's virsu,
Salauzīs debesis, samīdīs zemi,
Izvandīs zvaigznes pa visu klaju.
Atradīs, sāliedēs, sadziedēs, dzīvinās —
Izvadīs ļaudīs Latviju jaunotu:
...
Jaunu zvaigzni.

Te runā, te kliedz izmisumā vērtusies mīlestība, mīlestība, kas atradusi nedzirdētas dzejiskas hiperbolas, kuŗām patosa un dziļuma ziņā latviešu dzejā spēj līdzināties vēl tikai viena nacionāla poēma — Andreja Eglīša — „Dievs, Tava zeme deg", kas izlauzās no latvju pēdējā bastiona — Kurzemes cietokšņa:

Ciemi un pilsētas gruvešos, nīcības putekļos triektas
Augstāko kanlngalu virsotnes nīcīgi ielejās liektas.
Dievs, vai nāk pastarā tiesa?
Ienaidā
deldēta asins un miesa.
Pietel no putekļiem pilsētas, kalngalus atpakaļ stādi,
tautām, kas negaisos noliektas, cerību karogu rādi.
(...)
Viss, viss nu vienā vārdā likts,
tas skan kā Dieva kokļu spēle,
to izsaeīt tā nevar mēle,
tik just, vai gavilē, vai klus,
tas nemirdams uz lūpām dus, —
Latvija!

Nav jābrīnās, ka skaņradis Bruno Skulte dāvinājis mūzikas ietērpu ir Raiņa Daugavai, ir Eglīša Dievs, Tava zeme deg!

Skaņradis pacēla abu dzejnieku patētiskās vārsmas neaizmirstamās skaņu šaltīs. Visi trīs, katrs savā mākslas novadā, bija darījuši to pašu, ko 1911. gadā bija darījis Jānis Kuga Jaunā Rīgas teātrī, paceldams pirmo latvju varoņu drāmu vizuālā īstenībā. Nav tādēļ nejaušība, ka tieši viņš, Jānis Kuga, darināja Latvijas valsts proklamēšanas aktam Latvijas valsts sarkanbaltsarkano karogu.

Dzejnieks Rainis bija mainījies, teātŗa gleznotājs bija palicis nemainīgs. Tāds viņš bija Ugunij un naktij skatuvisko ietērpu gatavojot, tāds viņš bija skatuvi valsts proklamēšanas aktam greznojot. Viņā nebija filozofs, nedz politiķis. Kuga bija mākslinieks, saaudzis ar savu zemi un tautu, ar savas dzimtenes vizuālo pasauli, ar tās pagātni, dabu, Daugavas krastiem un ūdeņiem, Latvijas debesīm. Jāņa Kugas nepiekukuļojamais latviskums un lielā mākslinieciskā varēšana atgrieza Raiņa Uguni un nakti uz latvisko mākslas ceļu, kas pārliecināja ir režisoru, ir aktieŗus, ir publiku. Jānis Kuga bija veicis vairāk, nekā skatuves gleznotājs parasti veic. Viņš bija palīdzējis autoram uzminēt, kur glabājas latvju tautas brīvības atslēga.

(Turpinājums sekos)

Lidija Auzāne-Tīcmane

Pēteŗa Aigara pieminai

No Londonas, Anglijā, ir atlidojusi sēru ziņa — 10. maijā mūžībā aizgājis rakstnieks Pēteris Aigars. Acis lasa telegrammas bezpersonīgo vēstījumu, bet sirds negrib to pieņemt. Gribas jautāt kāpēc? Kāpēc bija jāaiziet cilvēkam, kas mums varēja dot un deva tik daudz? Kāpēc viņam bija jāaiziet 66 gadu vecumā, vēl pilnā spēku briedumā? Daudzi ir prasījuši un prasīs šo jautājumu „kāpēc?" Tam nav atbildes, jo mums nav lemts uzminēt lielo dzīvības un nāves noslēpumu. Atšķiru Pēteŗa Aigara pēdējo, Toronto iznākušo, dzejoļu krājumu Zaļie Zīmneši un lasu viņa paša rakstītās rindas:

Pieņemu visu, ko mūžīgās varas
Devušas šodien un dāvinās rīt.
Arī mums ir jāsamierinās un jāpieņem.

Kā rakstnieku Pēteri Aigaru pazīst daudzi. Viņa darbi atspoguļo viņa mākslinieka lielumu. Tomēr tikai personīgā saskarē visā pilnībā atklājās viņa cilvēcīgais lielums un gaišā personība.

Pēteris Aigars, dzimtā vārdā Herberts Tērmanis, bija dzimis 1904. gada 10. oktobrī, Dolē, Latvijā. Literāro darbu viņš sāka jau agrā jaunībā kā dzejnieks-liriķis. Pirmais dzejolis bija iespiests Latvijas Kareivī 1926. gadā. Tam sekoja vesela rinda dzejoļu, kas parādījās gan žurnālā Daugava, gan Jaunākās Ziņās un Brīvā Zemē. Pirmais dzejoļu krājums Mans marts iznāca 1931. gadā. Trīsdesmitajos gados viens pēc otra parādījās vēl trīs dzejoļu krājumi — Rīta balādes, Mākoņu dzirnas un Zvaigznes un sniegs, kā arī trīs bērnu grāmatas. 1942. gadā iznāca P. Aigara pirmais stāstu krājums Vigriežu vasara. No 1932. līdz 1934. gadam Pēteris Aigars bija atbildīgais redaktors laikrakstā Centra Balss. No 1935. gada līdz pat pēdējām Latvijas patstāvības dienām viņš strādāja Jaunāko Ziņu mākslas nodaļā. Viņš darbojās Zaļā Vārnā, Latvijas Penklubā un Preses biedrībā, kur bija ievēlēts par goda korespondentu.

Nokļuvis trimdā, Pēteris Aigars turpināja literāro darbu. No trimdā izdotām grāmatām jāmin — Dienišķā maize — romāns, izdots 1947. g.; Labais malums, stāsti, 1948. g.; Karogs jānes atpakaļ, dzejoļi, 1949. g.; Lietuvēna dzīres, romāns, 1951. g.; Red Train, balāde ar prof. Metjūsa ievadu un J. Soikāna ilustrācijām. Šīs grāmatas otrais izdevums ar tulkojumiem vācu, spāņu un franču valodā un prof. Maderjagas ievadu, iznāca 1968. g. Draudzīgais tālums, dzejoļi, iznāca 1952. g.; Ligodama upe nesa, romāns, 1954. g.; Gājiens uz tautieša namu, dzejoļi, 1962. g.; Raksts ozola mizā, dzejoļi, 1964. g.; Atkusnis sākās oktobrī, romāns, 1966. g. Šī romāna turpinājums, ar nosaukumu Nemirstīgais nemiers, nesen iznācis Toronto, DV apgādā. Viņa pēdējais dzejoļu krājums Zaļie Zīmneši iznāca Toronto, 1969. g.

Kā Latvijā, tā trimdā Pēteris Aigars vienmēr bija rosīgs sabiedriskā dzīvē. Viņš darbojās kā Latvijas pārstāvis Starptautiskajā Penklubā, Londonā, bija piecus gadus trimdas rakstnieku penkluba priekšnieks un līdz mūža beigām — Preses biedrības Anglijas nodaļas priekšnieks, Nacionālās padomes, Anglijā, loceklis un DV Londonas nodaļas biedrs. Penkluba uzdevumā, DV aicināts un paša ierosmē viņš ir daudz cejojis, piedalījies starptautiskos Penkluba kongresos Dublinā, Amsterdamā, Londonā, Frankfurtē, Oslo un Mentonā, guvis plašu pazīšanos cittautu rakstnieku aprindās, nemitīgi popularizējis latviešu literatūru un cīnījies par Latvijas brīvības ideju.

Pēdējos gados Pēteris Aigars vairākkārtīgi apmeklējis Kanadu un ASV, četrus gadus atpakaļ ar lekciju ciklu, 1968. gadā piedalījās Klīvlendas dziesmu svētku rakstnieku cēlienā, Latvijas 50 gadu atcerē, bet 1969. gadā savu 65.

(Nobeigums 4. lpp.)

Solženīcins joprojām nežēlastībā

Solženīcina jaunais romāns saucas 1914. gada augusts. Literārais darbs attēlo dzīvi Krievijā pirms Pirmā pasaules kara un tālākos notikumus, kas tautu noveda pie revolūcijas. Rakstnieks piedāvājis romānu vairākiem Pad. savienības apgādiem, bet līdz šim atbildes nav saņēmis. Solženīcina draugi domā, ka romāna publicēšanai Pad. savienībā nav nekādu cerību, jo rakstnieks vēl arvien atrodas oficiālā nežēlastībā. Solženīcins romānu piedāvājis apgādiem tikai rakstiski, manuskriptu nav sūtījis. Viņš to esot darījis aiz diviem iemesliem. Vispirms, viņš kā Nobela premijas ieguvējs esot cienīgs, lai apgādi paši pieprasa manuskriptu. Otrkārt, viņš neesot drošs, ka darbu izlaižot no rokām, to bez autora atļaujas varētu publicēt ārzemēs. Šajā ziņā viņš esot kļuvis uzmanīgāks. Zviedru akadēmija saņēmusi no Maskavas ziņu, ka Solženīcins pieprasījis no Nobela prēmijas 15.000 kronu. Akadēmijas sekretārs paskaidro, ka tāds pieprasījums no Solženīcina nav saņemts. Sekretārs arī norāda, ka nauda nav akadēmijas rīcībā, to pārzina Nobela komiteja. Bez tam, prēmijas nauda nav vairs komitejas rīcībā, bet deponēta pēc paša Solženīcina norādījumiem, un tas ir noslēpums.

Pēteris Aigars †

EBRĒJU MELODIJA

Liesmainos virpuļos nogrima ciedri,
Izdedžos ilgi vēl gaudoja vējš.
Palika asinis, asaras, sviedri,
Palika tauta, ko izmisums plēš.

Palika dievnams nenoārdams,
Svētākais altāris nenodzēsts.
Neba akmeņiem, ciedriem, bet vārdam
Jāieskandina atmodas vēsts.

Dainas Borgielas klavierkoncerts Čikagā

Jaunā pianiste klavierspēli mācījusies De Paula mūzikas skolā pie profesora Kozucha, kura klasi beigusi ar mūzikas bakalaura gradu. Mūzikālās izglītības un klavierspēles papildināšanai viņai piešķirta Fulbraita prēmija. Tas deva iespēju studiju turpināšanai Eiropā, kur D. Borgiela mācījās pie prof. T. Eikera Varšavā. 1969. gadā viņa atgriezās Čikagā un sagatavoja savu pirmo patstāvīgo koncertu.

Programmai pianiste šoreiz bija izvēlējusies piecu dažāda novirziena komponistu darbus. Blakus Jāzepam Vītolam Moriss Ravels, Fr. Šopens, Rachmaņinovs un Bēthovens, kuŗi pazīstami kā klavierspēles virtuozi un kuŗu darbu atskaņojumi prasa izsmalcinātu techniku.

Kā pirmo dzirdējām J. Vītola Prelūdi. Techniski tās atskaņojums mākslinieciei raisijās diezgan brīvi, bet, jādomā, pirmā saraukumā komponista mūzikālo tēlu raksturojumi palika neatklāti. Drošāki un noteiktāki veidojās Ravela skaņu krāsu bagātā Ondine, kuŗas vadošās tēmas pārmaiņus tika izceltas kā kreisā, tā labajā rokā.

Pievilcīgā frazējumā, pārvarot visas techniskās grūtības, veidojās abas Rachmaņinova Prelūdijas Nr. 1 un Nr. 2. Izcila vieta programmā bija Fr. Šopēna darbiem. Atskaitot mazu nejaušību 16. prelūdijā, pārējās raisījās drošī un izteiksmīgi.

Koncertu pabeidza Bēthovena Appasionata ar izjusti niansētu pazīstamo temu — Svēta nakts, ak, izlej tu. Arī sonātas ātrās pasāžas risinājās techniski nevainojami.

Kopsavilkumā jāliecina, ka Daina Borgiela sasniegusi ievērojamu klavierspēles gatavību un savos atskaņojumos guva dzīvu klausītāju atsaucību. **Eduards Ramats**

MEITENES AR PAVASARA ZIEDIEM
Margaritas Kovaļevskas glezna un māksliniece.

Gunars Irbe

Kaut kas ir aizskrējis garām

JĀNIS GORSVĀNS, „KRĀSŅA UN BAGĀTA DZĪVE". NOVE-LES. AUTORA VĀKS UN ILUSTRĀCIJAS. TILTA APGĀDS, 1970. 255 LPP.

Jāņa Gorsvāna debija ar nesen Tilta apgādā iznākušo noveļu krājumu „Krāšņa un bagāta dzīve" ir tik iepriecinoši pārsteidzoša, ka gribas iesaukties: kur gan Jānis Gorsvāns visus šos gadus bijis? Kāpēc šī nav jau viņa otra, trešā grāmata? — Bet autoru izaugsmes procesi ir dažādi. Atliek vienīgi priecāties par Gorsvānam īpatnēja, mazliet nostaļģiska, mazliet sirreālistiska prozas teksta nonākšanu pie lasītājiem noveļu krājuma formā. Kopējai mūsu prozas ainavai šī grāmata pievieno jaunu nokrāsu, tā dod arī ieskatu parastas dzīves neizsikstošajās neparastā variācijās.

Jo katra dzīve ir neparasta, vienreizēja. Lielajām līnijām tikai retais izbēg, bet variācijas ir vienmēr ar savu saturu, kuŗa izprotamība vai neizprotamība ir atkarīga no vērotāja spējām bezaizspriedumaini uztvert kā kopīgo, tā atšķirīgo šķiedru un līniju ornamentā.

Gorsvāna noveļu caurstrāvotājs kopējais elements ir viegla, tomēr vienmēr jūtama rezignācija. Vairākās novelēs šī rezignācija biedrojas ar diezgan tiešī izjūtamu tās iztulkojumu: kaut kas ir aizskrējis garām — nesatverts, nesapriedumaini uztvert kā kopīgo, tā atšķirīgo šķiedru un līniju ornamentā.

Gorsvāna noveļu caurstrāvotājs kopējais elements ir viegla, tomēr vienmēr jūtama rezignācija. Vairākās novelēs šī rezignācija biedrojas ar diezgan tiešī izjūtamu tās iztulkojumu: kaut kas ir aizskrējis garām — nesatverts, nepaturēts. Vai arī bija un cauri, nu vairs nav, vienīgais, kas palicis pāri, ir atmiņas. Un mēs dzīvojam, it kā pastāvīgi vēlēdamies nedzīvot no atmiņām, bet arī nespēdami no tām atteikties, jo tām ir, beigu beigās, būtiska nozīme tajā veselumā, ko gribam uzskatīt par savu dzīvi. Vistiešāk šim tematam autors pieskaŗas beidzamajā novelē „Kad būsim veci, gudri un noguruši". Tā arī ļoti trāpīgi raksturo cilvēku nespēju aizstāt „dotā acumirkļa" funkcionālēs cilvēku attieksmes ar reiz biju-šas draudzības un tuvības re-likvijām. Bijušo draugu satikšanās nereti izvēršas par tukšu, gribēti vai negribēti nostaļģisku staigāšanu pa pagātnes takām: un šajā klaiņojumā vai visus pavada izjūta, ka ir jābēg, jo šim vairs nav nekā būtiska, šī ir tikai ekskursija ārpus īstenības un vienīgi īstenība piepilda dienas ar jēgpilnu saturu.

Titulnovelē „Krāšņa un bagāta dzīve" Gorsvāns ārkārtīgi iejutīgi notēlo kongruences trūkumu starp diviem cilvēkiem, kuŗus tur kopā sabiedrības t. s. normu sistēma. Viņiem katram ir sava „krāšņas un bagātas dzīves" definīcija, bet vienlaicīgi viņus savās ķetnās tur arī sabiedrībā eksistējošais nosacījums, ka ceju kopā vai atsevišķi izvēlas vienu reizi pār visām. Izšķiršanās katram par savu ir ilga un sāpīga. Kopīgā atrašana ir, turpretī, temats novelē „Pagājušā gada jūlijs". Bet radusies kopība neatbilst sabiedrības brutālo normu iztulkotāju pasaules skatījumam: nav cilvēciskā, vispārcilvēciskā, ir tikai „mūsu" un „viņu", par nesavienojamām uzskatītās pasaules. Novelē Gorsvāns tēlo notikumu Korejas kaŗa laikā, nolcībdams labu sloksni tā ideālajai virskārtai.

Ideālainas neatbilstība dzīves tiešamībai rumā arī no noveles „Kristofers" rindām, bet tajā ir arī runa par to pašu pagātnes atkārtošanas neiespējamību, kas, daudz atsegtāk, veido sižetu jau pieminētai beidzamajai novelei. Novelē „Kristofers" Gorsvāns pieskaŗas vienai no trimdas centrālajām problēmām. Cilvēkus trimdā nes uz savas muguras divi viļņi — cilvēka individuāli cilvēciskais „te es esmu tāds, kāds esmu" un kollektīvais „viss turpinās". Kristofera gadījumā saduŗas viņa mīlestība uz „vietējo meiteni" Liu ar mīlestību — bet vai tā vairs ir mīlestība? — uz „dzimtenes meiteni" Kristīni, kas, meklēta, atrodas turpat blakus pilsētā. Kuŗa kopība izrādās stiprāka? Gorsvāna interpretējumā: tā, kuŗa balstās uz īstenībā izveidojušos saskaņu, ne tā, kuŗu kā herbārijā saglabājušas atmiņas par otru cilvēku, kāda — izrādās — vairs nav. Sekodami laika tecējumam, mēs aizaugām projām viens no otra.

Novelē „Krāšņa un bagāta dzīve" šī attālināšanās vienam no otra notikusi, ilgi paliekot uzticīgiem sabiedrības normām. „Kristoferā" Gorsvāns laika perspektīvā iezīmē pārtraukuma posmu. Šīs noveles ir interesanti salīdzināt. Normu spiediens liek cilvēkiem pieņemt par eksistējošu daudz ko tādu, kas patiesībā neeksistē: šķietamais kļūst īstenības saturs, un mēs dzīvojam, vai lūkojam sadzīvot ar šo šķietamo it kā tas būtu īsts. Atšķirtība ļauj izsekot netraucēti savai „līknei". Tai atkal šaskaroties ar otra cilvēka laika perspektīvā iezīmēto dzīves trajektoriju, atklājas

(Nobeigums 6. lpp.)

STĀSTS

PETERIS LĪVĀNS

ARTURS VOITKUS

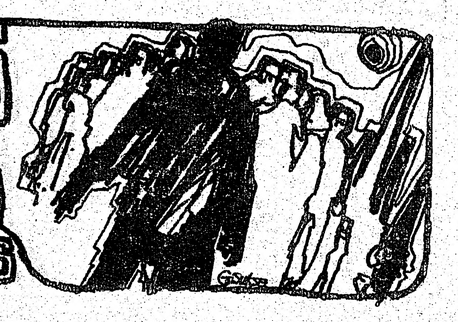

(88. turpinājums)

— Raudzīšu. Kaut gan pašreiz... ar Rītas laulībām... Bet es raudzīšu. Rīt pat, varbūt.

— Rīt neej. Rīt iešu es — pie profesora paša. Ej kādu citu dienu.

Katlaps bija no vispārējās slimnīcas pārvietots atpūtas namā. Tiešas dzīvības briesmas vairs nedraudēja, bija vajadzīga tikai lietpratīga kopšana.

Atpūtas nams atradās priekšpilsētā. Par Katlapa pārvietošanu Līvānam nebija zināms, un tā viņš ceļā pavadīja turpat divas liekas stundas, kamēr beidzot nokļuva pie slimnieka. Profesors bija vienā telpā ar sešiem citiem, un istabā valdīja smags, nepatīkams gaiss. Pēc pavasarīgā svaigā āra gaisa pārmaiņa bija sevišķi jūtama. Līvānu ieraudzījis, Katlaps priecīgi pasmaidīja. Smaids sejas vienu pusi savilka neglītā vieplī.

— Es jūs gaidīju, — profesors teica un sniedza roku pretim. Viņš runāja lēni, un mēle brīžiem lāgā neklausīja, bet vārdi bija skaidri saprotami. — Es cerēju, ka būsit. Gribējās parunāties.

Viņš raudzīja piecelties sēdus un kājas laist pāri gultas malai, bet Līvāns viņu atturēja.

— Palieciet gulus. Es sēdēšu uz krēsla. Kā klājas?

Kā visi slimnieki, arī Katlaps labprāt sāka stāstīt savas slimības gaitu, rūpīgi pakavējoties pie katra sīkuma. Parasti viņš par sevi nemēdza runāt, bet slimnīcas gaisotne darīja savu.

— Nepatīkamākais ir sabiedrība, — viņš pabeidza. — Citādi viss būtu labi. Un tad vēl — netīrība. Te jau mazgā un spodrina grīdas, ka putekļus neatradīsit, bet nevēdina. Gaiss, ka ar nazi varētu griezt. Bet jāpaciešas. Jācer, ka Dievs drīz pieņems.

— Dievs jūs nepieņem, — Līvāns teica. — Jūs atlabstat. Tā ir zīme, ka jūs vēl esat šai zemē vajadzīgs. Jums ir sieva, meita, mazbērns — tie gaida, kad jūs atgriezīsities mājās.

— Sieva jā... Bet meita? Un mazdēls? Tiem es esmu gandrīz sveša. Cits laikmets, citi uzskati. Citi mērķi... Galvenais — mērķi. Kad es biju jauns, mums bija ideāls — Latvija. Mēs studējam — cits tiesības, cits vēsturi, cits medicīnu, cits inženierzinātnes, bet visiem bija viens mērķis: pēc studiju beigšanas viss tas piederēs Latvijai. Tagad viņi runā par pasauli un cilvēci. Viņi kalpos cilvēcei. Sakiet, mācītāj, vai tā nav frazaiņība? Kā tu vari kalpot cilvēcei, ja nepildi sava vistuvākā pienākuma — pret tautu?! Nevar taču klausīties trešo kursu, ja pirmais vēl nav pabeigts! Kur paliek Latvija, es prasu! Maijas dēlam vēl nav piecpadsmit gadu, bet viņš jau tagad rumā, ka brauks uz Afriku palīdzēt turienes iedzimtajiem. Tie viņam rūp, bet kad es ierunājos, ka viņš varētu kaut kādā veidā palīdzēt arī latviešiem, tad — kas tie tādi?

Tik runīgs profesors Katlaps nekad nebija bijis. Viņš manīja, ka Līvāns par to brīnās.

— Jūs pārsteidz, ka es tikdaudz pļāpāju? Tam pavisam vienkāršs izskaidrojums: cik vajadzēja, ka man spēja runāt būtu pavisam atņemta! Es to te gulēdams iedomāju — un tad arī iedomāju, kas tā par Dieva dāvanu, ka mēs savas domas varam izteikt. Ka neesam mēmi. Un tā es noņēmos — kamēr Dievs man ļaus runāt, es to darīšu. Agrāk es bieži savas domas paglabāju sevī, un Zīna tad žēlojās: Leo, viņa teica, kad tu reiz beigsi klusēt? Kad tu savās domās dalīsies ar citiem? Bet tagad... Jo redziet, mācītāj, trieka var atkārtoties. Un tad var notikt, ka Dievs man aizslēdz muti. Balss ir brīnišķīga Dieva dāvana, vai ne? Balsī parādās viss — dusmas un žēlums, naids un mīlestība, prieks un bēdas — viss. Ja es varētu dzīvot otru dzīvi, es studētu balsis.

— Vai tāds priekšmets pavisam ir?

— Ja nav, būtu jārada. Cilvēka balss studijas varētu būt ārkārtīgi svarīgs priekšmets psiholoģijā. Padomājiet: cilvēks nemaz nebūtu jāredz, bet no viņa balss vien jau varētu noteikt, kas tas par cilvēku.

— Balsi var apzināti modulēt.

— Tāpēc vajadzētu daudz vairāk nopietnu pētījumu šai novadā. Katram cilvēkam vajadzētu likt ierunāt dažus teikumus skaņu lentē, lai balsi uzglabātu nākošām paaudzēm. Padomājiet, cik labi būtu, ja mūsu rīcībā atrastos visu bijušo faraonu balsu paraugi.

— Skaņu filma to jau veic. Nākošās paaudzes varēs klausīties Hitlera un Staļina balsīs pēc sirds patikas.

— Jā, — Katlaps apmierināts nopūtās. — Sākums ir. .....

Runāšana Katlapu bija nogurdinājusi, un viņš aizvēra acis. Pēc pāris mirkļiem Līvāns redzēja, ka profesors iesnaudies. Viņš brīdi sēdēja un klusēdams lūkojās Katlapa izvārgušajā sejā.

Katlapiem nebija klājies viegli. Viņi bija braukuši ar lielām cerībām, ka varēs dzīvot kopā ar meitu, ka Maijai derēs mātes palīdzība bērnu kopjot, bet šeit atbraukuši redzēja, ka meitas laulība nelaimīga. Agnis labi pelnīja, bet nauda izgāja ātrāk nekā ienākusi. Agnis pie naudas nebija pieradis, un treknais algas čeks viņā modināja spēku un varas apziņu, it īpaši, kad varēja salīdzināt savus ienākumus ar to, ko agrāk nopelnīja ierēdņi, juristi, skolotāji — jā, pat ārsti. Tie visi tagad bija tālu zem viņa.

Viņš bija piekritis Katlapu izsaukšanai, bet stingri noteicis, ka sievas vecākiem jādzīvo ne tikai atsevišķi, bet dzīvoklim jāatrodas pilsētas otrā malā. Kad Katlapi ieradās, Agnis bija atradis jau citu meiteni. Pēc gada viņš no mājas aizgāja, un Katlapi varēja dzīvot kopā ar Maiju, bet Maija īsajā, nelaimīgajā laulības kopdzīvē bija kļuvusi nervoza un neiecietīga. Katlapiem vajadzēja norīt ne vienu vien skarbu vārdu.

Profesoram sākumā bija izdevies dabūt lektora darbu Tautas augstskolā. Viņš mācīja latīņu valodu iesācējiem, kaut arī latīņu valoda nebija viņa speciālitāte. Studenti svešinieku-iebraucēju, Eiropas DP neakceptēja — par visām lietām viņa angļu valodas akcenta dēļ. Bez tam izrādījās, ka arī latīņu valodu angliski runājošie izrunā pa savai modei, kamēr Katlaps mācīja latīnisko izrunu. Pēc sešiem mēnešiem Katlapam darbs bija jāatstāj. Tas veco vīru īpaši sarūgtināja; viņš juta, ka neprašas tam nodara netaisnību.

Līvāns raudzīja klusām piecelties un aiziet, profesoru no snaudas neiztraucētu, bet Katlapu kustība pamodināja.

— Piedodiet... — viņš čukstēja; balss bija piesmakusi, kamēr ierunājās, — biju, laikam, iemidzis... Tā ar mani tagad dažreiz notiek. Labi būtu, ja tā varētu iesnausties — un ieslīdēt lielajā miegā. Nemanot, klusi, nevienu netraucējot... Vai tas nebūtu jauki? Kāpēc Dievs to tā nav iekārtojis?

— Dažiem jau tā izdodas, — Līvāns teica, — bet...

(Turpinājums seko)

MAZIE DĀRZNIEKI

Ko gan jūs vēlaties — ķiršus, avenes, zemenes, bumbieŗus, ābolus vai vīnogas? — tos visus varēja redzēt „skatos un skaņās", kad Toronto latviešu skolas sarīkojumā zāles vidū iesoļoja 1. klases audzēkņi, sniedzot savu priekšnesumu „Augļu dārzs", skolotājas I. Ķenipas-Kajakas vadībā. Foto: J. Līgers

Jaunieši iziet sabiedrībā

TORONTO LATVIEŠU JAUNATNES APVIENĪBAS PIRMAIS PLAŠĀKAIS SARĪKOJUMS

Toronto latviešu jauniešu dienas, kuŗas no 7. — 9. maijam rīkoja nesen nodibinātā Toronto latviešu jaunatnes apvienība, risinājās divās vietās — DV namā un Latviešu namā. Tās sākās ar „Elles pagrabu — hutenēniju" 7. maija vakarā DV namā attiecīgi dekorētā zālē, ar „mākslinieciskā nekārtībā" izvietotiem galdiem, zaļām un sarkanām gaismām, tādas pašas krāsas svecēm, trokšņojot un priecājoties ap 150 jauniešiem, dažiem ierodoties pat no Čikagas un Milvokiem. Priekšnesumu daļā piedalījās meiteņu ansamblis „Atmiņa" no Hamiltonas un dziedātāji ar ģitarām. Sastājoties lielā aplī jaunieši mūzikas pavadījumā skandēja dziesmas, tām turpinoties arī pārējā vakara daļā. Dzirdēja gan latviešu tautas dziesmas, gan populārās spāņu un amerikāņu melodijas.

Programmas turpinājumā otrās dienas rītā Aina Zemdega Latviešu namā kādiem pāris desmit klausītājiem referēja par latviešu trimdas un dzimtnes dzeju, kam sekoja kopējas pusdienas, par kuŗām bija rūpējusies Baiba Rubesa, lai pēc tām pulcētos paneldiskusijās par „sieviešu atbrīvošanas kustību". Diskusijas ievadīja Rita Baruša un Maija Kuze ar R. Noriņa sarakstīto skeču „Vecmāmiņas padoms", kam sekoja pārrunas par izraudzīto tematu, paneli vadot Armandam Siksnam un piedalīties panelistiem Auseklim Zaķim, Ritai Barušai un Aleksandrai Šteinbergai, kas „sieviešu atbrīvošanas kustībā" (Women's Liberation) darbojās Toronto universitātē. Viņa aizstāvēja uzskatu, ka sievietes stāvoklis maināms jau tagad, jo „es negribu gaidīt uz kādiem lieliem solījumiem nākotnē, bet gribu dzīvot jau šodien". Pārrunās piedalījās arī klausītāji. Beigās paneļa vadītājs Armands Siksna aicināja balsošanā noskaidrot, vai sieviete ir apspiesta? Apmēram divas trešdaļas vīriešu domāja, ka sievietes ir apspiesta, bet šim uzskatam pievienojās tikai mazāk kā trešdaļa pašu sieviešu balsu.

Vakarā bija balle „Jauns un traks", pulcinot ap 200 apmeklētāju. Par deju mūziku gādāja Toronto Dominion centra kapella „Um-pa-pa", kas ieslavēta ar savām vācu stilā spēlētām polkām un valšiem. Tiem atskanot, dejas grīda bija pārpildīta dejotājiem. Par „balles karalieni" izraudzīja Dainu Siliņu no Toronto, bet „princeses" bija Laima Jurjāna no Klīvlendas un Anda Dubinska no Nujorkas. Ap pusnakti varēja iegādāties karstu cāli ar rīsiem un salātiem, bet plkst. 1 balles prieki jau beidzās...

Sarīkojuma trešās dienas rītā turpat Latviešu namā Auseklis Pērkons runāja par seno latviešu (dievturu) reliģiju. Klausītāju bija ap pāris desmit, jo iebraucēji no citām pilsētām, arī Čikagas un Montrealas, pēc nogurdinošās iepriekšējās nakts balles, jau svētdienas rītā devās apakaļ uz savām dzīves vietām. Tās pašas dienas pēcpusdienā Brūnis Rubess kādiem 30 klausītājiem referēja par „Jauniešu spēku", risinot domu, ko jaunieši varētu veikt jaunatnes dienās. Pārrunas pārtrūka, kad sanāca klausītāji jauniešu koncertam, par kuŗu atreferējums jau bija lasāms šā laikraksta 15. maija numurā. Piezīmējams tikai, ka dziesmas skanēja braši. Priekšnesumu noslēgumā dziedāja jaundibinātais jauniešu koris, kuŗu vada Alma Skudra-Kārkliņa no Hamiltonas, no kurienes nāk arī vairāk kā puse koristu. Pēdējo dziesmu dziedot vibrācija bija tik stipra, ka ieejas telpā no kafijas galda noslīdēja zemē pāris duču tasīšu un krūzīšu... Programmas organizētājs Namejs Batraks ar palīgiem bija krietni piestrādājuši, lai šis pirmais Toronto latviešu jaunatnes apvienības plašākais sarīkojums labi izdotos. Taču materiālā ziņā tas neattaisnojās, apvienībai ciešot zaudējumus.

Rita Baruša

Ceļojumi uz Eiropu par dolariem būs dārgāki

ASV dolars 10. maijā atkal zaudēja savu vērtību Rietumvācijas valūtas tirgū, par spīti tam, ka četru Eiropas valstu valdības mēģināja pašreizējo naudas krizi izbeigt.

Anglija kritizēja Eiropas koptirgus valstis par izšķiršanos atļaut Rietumvācijas markai iet „pašplūsmes" ceļu, lai tā atrastu sakņu vērtību iepretim amerikāņu dolaram, apzīmējot šādu rīcību kā otro nesekmīgo mēģinājumu atrisināt pašreizējo pasaules naudas krizi pēdējo 19 mēnešu laikā, pareģojot, ka līdzīga krize vēl sagaidāma nākošos mēnešos.

Frankfurtes biržu slēdzot, ASV dolara vērtība vēl atradās uz diezgan normāla līmeņa iepretim vācu markai, kuŗa mainīja savu vērtību visu dienu. Līdzšinējā oficiālā dolara vērtība bija 3,66 markas, bet tirgu slēdzot 3,54 markas. Naudas mijēji ziņoja, ka augstākā tirgus cena bijusi 3,56 un zemākā 3,50 markas par dolaru. Spekulantu mēģinājumi iemainīt dolarus pret markām izskaidrojami ar to, ka bija it kā sagaidāma Rietumvācijas naudas vērtības paaugstināšana. Šveice un Aaustrija paaugstināja savu naudas kursu, kamēr Anglija, Francija un Japāna izšķīrās paturēt līdzšinējo.

Šveice pacēla sava franka vērtību par 7%, kas līdz ar to samazināja ASV dolara vērtību, kas pēdējos gados zaudējis savu iespaidu sakarā ar ASV nespēju ieturēt līdzsvarotu stāvokli internacionālajā naudas tirgū. Pašreizējā dolara vērtība ir 4,08 Šveices franku, iepretim agrākajam 4,37 kursam.

Austrija pacēla sava šiliņa vērtību par 5,05 %, bet Holande sekoja Rietumvācijas piemēram, ļaujot savam guldenim atrast vērtību „pašplūsmes" ceļā, tas ir, ka naudas vērtībai atļauj celties vai krist atkarā no pieprasījuma naudas tirgū.

Anglijas lielākie laikraksti pašreizējo atrisinājumu pasaules naudas krizē atzīst par nepastāvīgu un par krizes galveno cēloni uzskata ASV pastāvīgo deficītu iepretim naudas apmaiņas līdzsvaram pasaules valstu starpā. Spekulanti, kas tikai pirms nedēļas izšķīrās riskēt ar dolaru apmaiņu pret vācu markām, šodien skaita savus ieguvumus.

Zaudētāji būs tūristi, kas par saviem dolariem saņems pretim mazāk marku, guldeņu un franku kā to bija cerējuši. Zaudēs arī valstis un uzņēmumi, kas aizņēmušies naudu no Rietumvācijas, jo būs spiesti atmaksāt atpakaļ lielākas summas kā tas sākumā tika paredzēts. Zaudēs arī tie, kas importē un patērē preces no Rietumvācijas, Šveices un Holandes.

Ieguvēju vidū varētu skaitīt arī Kanadu un līdzīgas valstis, kas eksportē preces uz pašreizējām augstākas valūtas zemēm. Katrā ziņā pašreizējais stāvoklis un tā ilgums nav drošs. Iespējams ka vācu marka visā drīzumā atkal atgriezīsies pie savas agrākās 3,66 attiecības pret dolaru.

Rietumvācijas atteikšanās pieturēties pie noteiktas naudas apmaiņas likmes ir pret Internacionālā naudas fonda pieņemtiem likumiem, bet to pašu ceļu izšķīrās iet arī Kanada 1970. gadā, to pašu iemeslu dēļ, jo abas valstis bija pacēlušas savas aizdevumu procentu likmes, lai apturētu inflāciju, bet šāda rīcība mudz uzmudināt ārzemju valūtas spekulantus, kas naudas vērtību maiņas grib izmantot savā labā.

P. Aigara piemiņai . . .

(Pārnesums no 3. lpp.) **z dzimšanas dienu atzīmēja Toronto DV Toronto nodaļas viņam par godu sarīkotā vakarā, lasot savus darbus.**

Kopā ar dzīvesbiedri, Latvijas Nacionālās Operas prīmabalerīnu Siru Jirgenu, viņš uzaudzinājis divus dēlus, Aleksandru un Pēteri. Viens ir fiziķis, otrs matēmatiķis. Abi, kā arī jaunākā dēla Pēteŗa dzīvesbiedre, darbojas aktīvi latviešu sabiedriskā dzīvē.

Savā dzīvē un darbā Pēteris Aigars ir bijis kalnā kāpējs. Bet viņš nebija vientulīgais Raiņa kalnā kāpējs, viņš aicināja mūs līdz — arvienu uz priekšu, uz augšu, neapstāties un nepagurt. Viņš aicināja mūs ar vārdiem:

Neviens nav pastāvējis,
kuŗam pietūkst gara,
Kam nav vairs slāpju
augstāk kalnā kāpt.

Pēteŗa Aigara literārais devums ir ļoti bagāts, ne tikai kvantitātē, bet arī daudzveidībā un kvalitātē. Viņš sevī apvienoja prozistu, dzejnieku un žurnālistu ar domātāju un cīnītāju. Viņa romāni pauž viņa plašās un vispusīgās zināšanas. Dzeja ir ne tikai skaistuma, bet arī domas apgarota. Arī žurnālistikai viņš ir veltījis daudz laika, apcerēs un ievadrakstos cenšoties atrisināt mūsu laikmeta pretrunīgās rakstu zīmes

Visus Pēteŗa Aigara darbus vieno kopīga saite — patiesība. Viņš vienmēr ir centies būt patiess pret sevi un citiem.

Būdams dziļi nacionāls, viņš vienmēr saklausīja latviešu tautas sirdspukstus un nekad nesarāva saites ar savas tautas sāpēm un cerībām. Viņa ieskats tomēr bija, ka latviešu rakstnieks, lai kādus ceļus tas staigātu, nekad nedrīkst pārtraukt sakarus ar Eiropas kultūru.

Viņš bija arī dziļi reliģiozs. Tas izpaudās viņa pārliecībā, ka tikai tur, kur nacionālas iezīmes ir saplūdušas ar kristiānismu, ir radušies patiesi lieli rakstniecības piemineklī. Kristiānismā sakņojās arī Pēteŗa Aigara cilvēcīgais liekums un viņa dzīves apliecība: „Ir labāk dot, nekā ņemt, labāk piedot, nekā ienīst". To viņš ir izteicis šādiem dzejas vārdiem:

Jo mēs vairāk dodam,
Bagātāki kļūstam;
To, ko neatrodam,
Nemeklējot gūstam.

Pēteris Aigars ir aizgājis aizsaules ceļos, bet viņa darbi, ar dziļo domu bagātību, viņam dos mūžīgu nemirstību.

Gatavojas 14. jūnija demonstrācijai

Vinipegā sanāca organizāciju pārstāvju apspriede, lai izplānotu turpmākos sarīkojumus un raditu tiem kopīgu bazi. Baltijas tautu federāciju pārstāvēja E. Sniķere, kas ziņoja, ka šogad federācija piedalīsies aizvesto piemiņas demonstrācijā 14. jūnijā. Pagājušā gadā demonstrāciju izkārtoja DV Manitobas nodaļa. Šogad aprit 30 gadu kopš 14. jūnija lielajām latviešu tautas deportācijām. Apspriedi vadīja Latviešu biedrības priekšnieks E. Dīriķis, protokolēja E. Sniķere. Pārrunāja arī 18. novembŗa akta sarīkošanu, aicinot programmas kuplināšanai dziedātājus. Līdzīgu sanāksmi nākošā gadā sasauks DV Manitobas nodaļa.

DV Manitobas nodaļas rīkotais Veltījums mātei Latvijai un Kurzemes cietokšņa piemiņas vakars notika 8. maijā. Vakaru atklāja nodaļas priekšnieka vietnieks V. Stenders ar klusuma brīdi kritušajiem un DV himnu. V. Zariņa runāja par tematu: „Māte mūsu mākslas ietvaros", uzsverot, ka ģimenes tradicijas turpināmas no paaudzes uz paaudzi. Šajā ziņā lielākā loma bijusi mātei. Pēc tam runātāja nolasīja vairākus Mātes dienai veltītus dzejoļus. Dr. J. Zariņš pakavējās pie militāro lietpratēju spriedumiem, kāpēc Kurzemes cietoksnis varēja noturēties. Pēc viņa atzinuma pamatā bija militāri stratēģiski apsvērumi, kā arī propaganda vāciešos, ka Vācija vēl nav kaŗu zaudējusi un 12. stundā vēl spēs visu zaudēto atgūt. Neiedomājami spēcīgs bija 19. divīzijas un pārējo latviešu kaŗavīru cīņas spars cietoksnī cīnoties pret trīsdesmitkārt lielāku ienaidnieka pārspēku. Pēc oficiālās daļas dalībnieki uzkavējās pie vanadžu klātiem galdiem priekšnieces L. Smoļinskas vadībā. Sarīkojumā gūto atlikumu nosūtīs DV Kanadas valdei kritušo kaŗavīru māšu atbalstam.

Sv. Krusta draudzes dievkalpojumu 9. maijā vadīja mācītājs L. Gremdze, kas aprūpē trīs draudzes, arī vācu un angļu. Mācītājs uzsvēra, ka latviešu ģimenēs bieži trūkstot Dieva gara, kam par iemeslu arī laulību iziršana, sevišķi jaukto laulību vidū. Pēc dievkalpojuma notika draudzes bazārs A. Krastiņas vadībā. Svētdienas skolas dalībnieki savu skolotāju vadībā piedalījās ar priekšnesumiem.

Uz 50 laulības dzīvē pavadītiem gadiem 1. maijā atskatījās zeltkāznieki Lizete un Eduards Vulfi.

V. Z.

Toronto latviešu biedrības sestdienas skolas audzēkņu žurnāliša redaktrise šogad bija skolotāja B. Kūla (uzņēmumā pa labi), kuŗai skolas pārzine A. Martinsone skolas saimes un vecāku vārdā kā pateicību skolas sarīkojumā pasniedza rozes. Foto: J. Līgers

Uzmanību vidusskolnieki!

Jaunieši, kas beiguši vidusskolu un neturpinās izglītību universitātē — ar metināšanas priekšzināšanām — var pieteikties pastāvīgam darbam aluminija laivu fabrikā.

Pieteikties personīgi no plkst. 10—12 dienā no pirmdienas līdz piektdienai

NALCO BOATS,
42 Crockford Blvd., Scarboro, Ont.

DV DRUVAS NODAĻA

Šelburnā 8. maijā sarīkoja Kurzemes cietokšņa ateeres vakaru, kuŗu ar uzrunu ievadīja A. Kalniņš. Krītušos varoņus godināja ar klusuma brīdi, nodziedot Dievs Kungs ir mūsu stiprā pils. Ārējās informācijas daļas vadītājs O. Ieviņš runāja par latviešu tautas zaudējumiem pēdējā kaŗā un aizvadītām cīņām. Otrā pasaules kaŗā mūsu tauta zaudējusi 8 proc. no sava skaita. Vanadzes bija klājušas vakariņu galdu. Nodaļā uzņēma četras jaunas vanadzes. Priekšnesumu daļā dziedāja ansamblis Dziesminieki. Sarīkojumā ieradās ap 100 apmeklētāju.

DV KIČENERAS VOTERLŪ NODAĻA

rīko 22. maijā, plkst. 7 vakarā vīru koŗa Viesturs koncertu un tradicionālo cerīņu balli ar „skaistuma karalienēs" vēlēšanām Ungāru kluba telpās. Lai nokļūtu sarīkojuma vietā, jābrauc pa 401. autoceļu līdz 24. ceļam un jānogriežas ziemeļu virzienā. Iebraucot Hespellerā, jāpagriežas pa kreisi pie satiksmes ugunīm un jābrauc pa 24. ceļu apm. 2 jūdzes līdz pirmajam ceļam, kas nogriežas pa kreisi un ceļa zīmes rāda W-W lidlauku (Airport). Nogriežoties pa šo ceļu pēc apm. 1 jūdzes, labajā pusē liels nams ar uzrakstu „Hungarian Club". Tā ir sarīkojuma vieta.

Toronto ziņas

● Amerikas latviešu teātŗa Vašingtonas ansamblis, kas ar A. Egliša komēdiju Bezkaunīgie veči savu turneju pa ASV un Kanadu uzsāka 17. aprīlī, pēc izrādes 14. maijā Hamiltonā, nākošā dienā sniedza divas izrādes Toronto, lai tūliņ atkal 16. maijā viesotos Ročestrā un pēc 16 latviešu centru apmeklēšanas 25. septembrī turneju pabeigtu Mančestrā. Toronto abas izrādes notika Bickford Park vidusskolas zālē, kur visas vietas, novietojot vēl papildkrēslus, bija izpārdotas kā uz dienas, tā vakara izrādi. Vašingtonas ansamblis veicis lielu darbu uzņemdamies šīs komēdijas iestudēšanu, kuŗā bez deviņiem lomu tēlotājiem līdzdarbojās gandrīz tikpat liels tehniskais personāls, risinoties 25 ainu raitai izrādei tikai ar vienu starpbrīdi. Toronto teātŗa publika vienmēr bijusi atsaucīga pienestajam pārnovadnieku ciema kukulim. Šoreiz tā bija sevišķi silta, pateicoties nevien aktieŗu labajai spēlei un Osvalda Uršteina režijai, bet arī lugas izvēlei, kas ar savu saturu un daudzajām asprātīgajām replikām lika atcerēties nometņu laiku Vācijā un atjautīgi risināja mūsu sadzīves problēmas šīlāk Ziemeļamerikā, kas jo sevišķi iesildīja vecāko paaudzi, šā laika tiešo līdzgaitnieci.

● Jaunatnes un sporta svētki Sidrabenē risināsies 5. un 6. jūnijā. Atklāšana 5. jūnijā plkst. 1 pēcpusdienā ar šaušanas sacensībām, jaunatnes basketbola un volejbola sacīkstēm un šacha sacensībām jaunatnei. Vakarā virves vilkšana un plkst. 8 uguns kurs. Deju mūziku spēlēs „Runči trimdā". 6. jūnijā plkst. 10 rītā dievkulpojums brīvdabas baznīcā, pēc tam sacensības vieglatlētikā, bet no plkst. 1—3 pēcpusdienā bērnu nodarbības, šacha spēju un šaušanas sacensību nobeigums. Plkst. 4 pēcpusdienā uzvarētāju apbalvošana un svētku nobeigums. Jauniešiem līdz 16 gadiem ieeja brīva, vecākiem — puscena.

● Toronto latviešu tautas augstskolas sestdienas ģimnazijas 15. izlaiduma akts piektdien, 28. maijā plkst. 7.30 vakarā Latviešu namā. TLB sestdienas skolas 20 izlaiduma akts 5. jūnijā plkst. 10 rītā Latviešu namā.

● Sidrabenes bērnu un jauniešu vasaras nometne šovasar darbosies no 4. jūlija līdz 22. augustam un ilgs 7 nedēļas. Pēc tam, no 22. augusta līdz 27. augustam, sekos jaunatnes nometne „Trejdeviņi padomiņi". Bērni Sidrabenes nometnei pieteicami administrātorei Gaidai Rāviņai, 19 Castle Green Cres., Weston 416, Ont., tālr. 249-9585. Nometnes atbildīgais vadītājs būs māc. A. Čops, atbildīgais zēnu vadītājs — skolotājs Jānis Zentiņš, meiteņu vadītāja — Baiba Šmita-Kalēja.

● Toronto latviešu kreditsabiedrība savu 12. saimniecisko gadu beidza 31. martā ar tuvu pie 3 milj. dolaru lielu bilanci. Pagājušā darbības gadā pelnīts 32.985 dol. Kreditsabiedrības gada sapulce notiks 26. maijā plkst. 7 vakarā Latviešu namā. Darba kārtā arī statūtu grozīšana, amatpersonu vēlēšanas un citi jautājumi. Biedri aicināti ņemt līdz biedru grāmatiņas, kas uzrādāmas pie reģistrēšanās. Kreditsabiedrības biroju sakarā ar biedru kopsapulci, 26. maijā slēgs plkst. 5 pēcpusdienā.

● Leukemijas (asinsvēža) apkarošanas organizācija rīko svētdien, 30. maijā savu 8. gadskārtējo festivālu, kas notiks Markham ielā (Mirvish Village), star Blūra un Lenoksa ielām. Ieeja ieaugušiem 75 centi, bērniem līdz 12 gadiem pieaugušo pavadībā ieeja brīva. Priekšnesumi turpināsies visu dienu no plkst. 10 rītā līdz 1 vakarā ar klauniem, lelļu teātri un bērnu bingo. Veikali šajā rajonā būs atvērti visu dienu. „Unisex" modes skate sāksies plkst. 3.30 pēcpusdienā. Risināsies rausu ēšanas sacīkstes, bet plkst. 2 pēcpusdienā būs keramikas izsole, no 5—7 vakarā — deja uz ielas. Jaunieši, kas 30. maijā plkst. 10 no rīta piedalīsies 11 jūdžu gājienā, kas noslēgsies festivāla vietā, varēs piedalīties dejās par brīvu. Sponsoru veidlapas pieprasāmas pa tālruni 223-0891. Pagājušā gadā festivālā piedalījās 12.000 personas. Viss atlikums par labu leukēmijas pētīšanai.

● Jauno publisko apmeklējumu vietu „Ontario Place", iepretī Kanadas nacionālās izstādes laukumam, atklās publikai 22., 23. un 24. maijā Ontario ezera krastā ar 2000 dalībnieku uzvedumiem, kuŗu honorāri sasniegs 1 milj. dolaru. Sarīkojumu vadītājs Lens Keisijs (Casey), kas 7 gadus vadījis Nacionālās izstādes „Grandstand" uzvedumus, kā arī CBC televīzijas raidījumus, izteicies, ka gaŗajā nedēļas nogalē būs pavisam 43 priekšnesumi, solisti, 100 mūziķu liels orķestris un Nacionālā baleta dejotāji. Piedalīsies arī Hamiltonas policijas koris. Visi priekšnesumi notiks 10.000 sēdvietu lielajā forumā — kupolveidīgā celtnē, uz kuŗa, un plūdmalē — lielajā tūristu atrakcijas kompleksā. Lēš, ka „Ontario Place" atklāšanas laikā to apmeklēs ap 70.000 skatītāju. Tā ir 23 milj. dolaru sarīkojumu vieta, ko nule izbūvēja Ontario province uz 94 akriem zemes un ūdens Ontario ezerā. Taja atrodas 5 tērauda un stikla celtnes un kupolveidīga būve teātŗiem, ar pasaules lielāko kinoekrānu ultramodernajā auditorijā.

Toronto jaunajā apmeklējumu vietā „Ontario Place" uz bij. kaujas kuģa „Haida", kur apkalpe redzama jaunajos formas tērpos, iekaitot arī meitenes „karstajās bikšēs" (pa labi).
Foto: Aleksandrs Kalniņš

Tas ir stūrītis no Saulaines, To
krastos ieslēgtā Notavasagas u
arī foreles. Vai kāda no tām pi

Grand Ra

Kad 8. maijā DV apvien
Grand Rapidos atzīmēja 20 g
un vanadžu kopa 10 gadu darbī
atceri, tad svinību vietā Latvi
biedrības namā bija redzams
Latviešu leģiona 32. pulka kau
karogs. Šis karogam draudz
blakus stāvēja ASV karogs, vie
jās DV apvienības, Kalamazū
apvienības un Latvijas karogi
tagadējiem latviešu kaŗavīriem
amerikāņu armijā un bij. kaŗa
ru goda sardzēm. Svētrunu te
māc. Kr. Hermanis, bet lūgša
vārdus māc. J. Lazda, pēc t
svētku viesus uzrunāja DV apvi
bas priekšnieks A. Balodis, jau
šu orķestrim J. Sulaiņa vad
atskaņojot ASV himnu.

Svinīgā jundā ziņojumu nod
apvienības priekšnieks A. Bal
un to pieņēma DV ASV zemes
des priekšsēdis J. Utināns, nod
dot Dievs, Kungs ir mūsu sti
pils un Latvijas himnu. Svētku
nu teica J. Utināns, uzsverot
viešu karavīru cīņas jēgu 2. pa
les kaŗā. Viņš cita vidū norād
ka brīvības izcīnīšana arvien
sījusi mūsu tautai augstu mak
upuŗus un ziedošanos. Visi d
jāveic mērķtiecīgi, tad var r
lielumu, ko var attiecināt uz
gavas Vanagu organizāciju,
rūpējās ne tikai par cietušo ta
šu atbalstīšanu, bet sekmē jau
nes centienus, kas ārkārtīgi s
gi pašreizējā laikmetā, kad la
šu tauta dilst un tiek drupi
dzimtenē un trimdā.

Vietējās DV apvienības sekre
J. Brūns sniedza atskatu uz
vienības darbību aizvadītos 20
dos, bet vanadžu kopas priekšn
E. Brūna ziņoja par vanadžu
pas 10 gadu darbu. Sekoja p
cības rakstu pasniegšana v
kiem apvienības locekļiem.
apsveicēju virkni ievadīja DV
vanadžu priekšniece A. Tīdem
kam sekoja DV apvienību,

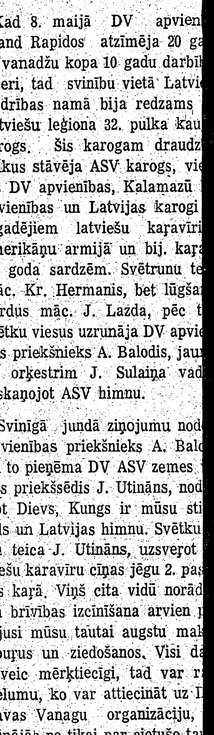

Pēc T. Zeltiņa lugas Viņa
to latviešu tautas augstsko
mu tēlotāji, atgriežoties pē
Watkins Glen ūdenskritum

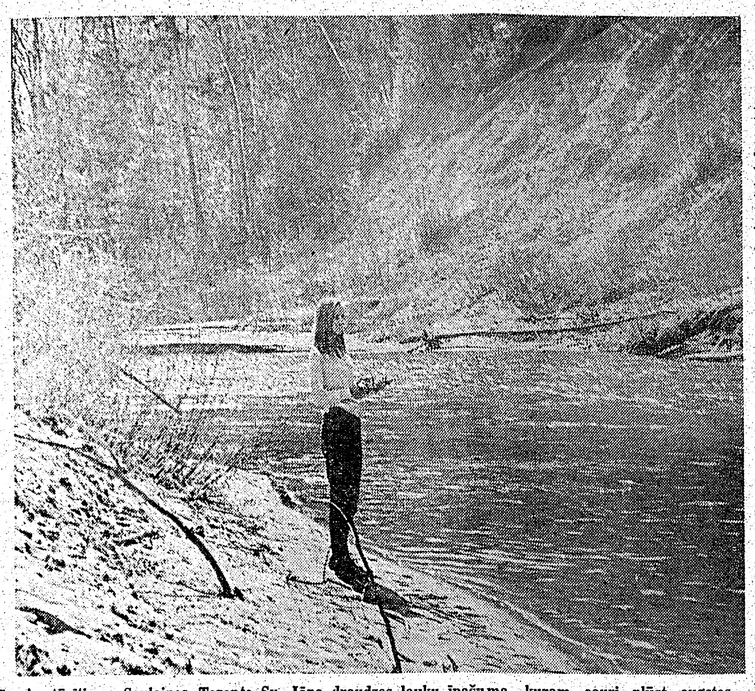

Tas ir stūrītis no Saulaines, Toronto Sv. Jāņa draudzes lauku īpašuma, kuŗam cauri plūst augstos krastos ieslēgtā Notavasagas upe. Šeit risināsies arī lielā gaidu un skautu jubilejas nometne. Upē ir arī foreles. Vai kāda no tām pieķersies makšķerei? Foto: J. Ligers

Grand Rapidu DV apvienības 20 gadi

Kad 8. maijā DV apvienība Grand Rapidos atzīmēja 20 gadu un vanadžu kopa 10 gadu darbības atceri, tad svinību vietā Latviešu biedrības namā bija redzams arī Latviešu leģiona 32. pulka kaujas karogs. Šis karogam draudzīgi blakus stāvēja ASV karogs, vietējās DV apvienības, Kalamazū DV apvienības un Latvijas karogi ar tagadējiem latviešu karavīriem amerikāņu armijā un bij. karavīru goda sardzēm. Svētrunu teica māc. Kr. Hermanis, bet lūgšanas vārdus māc. J. Lazda, pēc tam svētku viesus uzrunāja DV apvienības priekšnieks A. Balodis, jauniešu orķestrim J. Sulaiņa vadībā atskaņojot ASV himnu.

Svinīgā jundā ziņojumu nodeva apvienības priekšnieks A. Balodis un to pieņēma DV ASV zemes valdes priekšsēdis J. Utināns, nodziedot Dievs, Kungs ir mūsu stiprā pils un Latvijas himnu. Svētku runu teica J. Utināns, uzsverot latviešu karavīru cīņas jēgu 2. pasaules karā. Viņš cita vidū norādīja, ka brīvības izcīnīšana arvien prasījusi mūsu tautai augstu maksu, upurus un ziedošanos. Viši darbi jāveic mērķtiecīgi, tad var radīt lielumu, ko var attiecināt uz Daugavas Vanagu organizāciju, kas rūpējās ne tikai par cietušo tautiešu atbalstīšanu, bet sekmē jaunatnes centienus, kas ārkārtīgi svarīgi pašreizējā laikmetā, kad latviešu tauta dilst un tiek drupināta dzimtenē un trimdā.

Vietējās DV apvienības sekretārs J. Brūns sniedza atskatu uz apvienības darbību aizvadītos 20 gados, bet vanadžu kopas priekšniece E. Brūna ziņoja par vanadžu kopas 10 gadu darbu. Sekoja pateicības rakstu pasniegšana vairākiem apvienības locekļiem. Garo apsveicēju virkni ievadīja DV ASV vanadžu priekšniece A. Tīdemane, kam sekoja DV apvienību, veco strēlnieku, kaŗa invalīdu, laicīgo organizāciju un draudžu apsveikumi, pasniedzot aploksnes, grāmatas, ziedus un citas veltes.

Priekšnesumu daļu ievadīja O. Jansone ar Andreja Eglīša „Kurzemes gals" skandējumu. Vijoles solo izpildīja Jānis Balka, pie klavierēm Lauma Balka. Deklamāciju „Aizlūgums par kritušajiem kaŗavīriem" izpildīja autors K. Tālbergs. DV ASV valdes priekšsēdis J. Utināns iesita piemiņas naglu vietējās apvienības karoga kātā un priekšnesumus pabeidza ar „Daugavas vanagi, sasauksimies".

Nama apakšējā zālē svētku viesi un DV organizācijas dalībnieki pakavējās pie kopīga azaida galda. 20 gadu jubilejas gadījumā rakstveida sveicienus bija sūtījuši — DV apvienība Detroitā, 2. un 3. šķiras LKOK pulkv. P. Hasmanis un studenšu korporāciju kopa Grand Rapidos.

Doma par DV organizācijas dibināšanu Grand Rapidos radās jau 1950. gadā, kad V. Puriņa vadībā tika vākti pirmie ziedojumi Ziemsvētku palīdzībai, tā radot interešu kopību ar tiem kaŗavīru saimes locekļiem, kas nevarēja izceļot un bija cietuši visvairāk. DV apvienības dibināšana formāli tika ievadīta 1951. g. sākumā un jau 24. februārī izraudzīja pirmo valdi ar Jāni Radziņu priekšgalā. Sākumā biedru skaits bija nedaudz pāri 20, bet to skaits gadu gaitā turpināja pieaugt.

Kā jau tas parasti, jaunajai organizācijai radās arī dažādas problēmas — telpu ziņā, biedru piesaistīšanā un ieinteresēšanā, darbības ievadīšanā noteiktā plāksnē u.t.t. Taču kopējās intereses un darbošanās gribas apveltīti pirmie celmlauži rādīja arī pirmos panākumus. Invalīdu mītnei Bērzaine vien savāca ap 400 dol., nodibinājās paplašināts vīru dubultkvartets, noorganizēja dažāda veida sarīkojumus, pievērsās šaušanas sportam. Vanadžu kopu noorganizēja 1961. gadā un tās pirmā priekšniece bija I. Dankere. Kādu laiku pie apvienības darbojās sieviešu koris Atbalss, bet dubultkvarteta un koŗa darbība nebija ilgstoša.

Apvienības kultūrālo sarīkojumu kontā aizvadītajos gados bijusi liela dažādība — teātŗa izrādes, koncerti, gleznu izstādes, gan tīri kaŗavīriem nozīmīgie, kā lāčplēšiem, kaŗa invalidiem, kalpakiešiem un leģionāriem veltītie. Atbalstītas latviešu skolas un citas jaunatnes organizācijas, gan ar grāmatām, gan naudu. 1955. g. apvienība pasniedza vienības simbolu — karogu jaunatnes pulciņam Pērse. Savu atbalstu apvienība sniegusi sabiedriski politiskā darba darītājiem, atsaucoties uz centrālo iestāžu aicinājumiem, vai biedriem veicot šo darbu valdes ierosmē. Apvienības aizvadītos gados grūtībās nokļuvušo tautiešu atbalstam nodots ap 12.000 dol. Šajā ziņā atsaucība nav izpalikusi un gadskārtējās ziedojumu vākšanas akcijās atsaucība bijusi laba. Savu daļu līdzekļus devuši arī sarīkojumi.

Trīs DV apvienības biedri un vieña vanadze apablvota ar DV organizācijas augstāko goda nozīmi — DV nozīmi zeltā, bet vairāki arcentrālās valdes un DV ASV valdes atzinības rakstiem. Pašreiz DV apvienību vada Arnolds Balodis, bet vanadžu priekšnieces vietā darbojās Elvira Brūna; visilgāk par apvienības priekšnieku bijis Jānis Radziņš — 5 gadus. Valdē aizvadītajos gados darbojušās pavisam 34 personas, J. Mednis, K. Spolītis, J. Brūns, J. Radziņš — 6 gadus, bet J. Šoks — 7 gadus.

Apvienības biedru skaits pašreiz 110.

V. Zirnītis

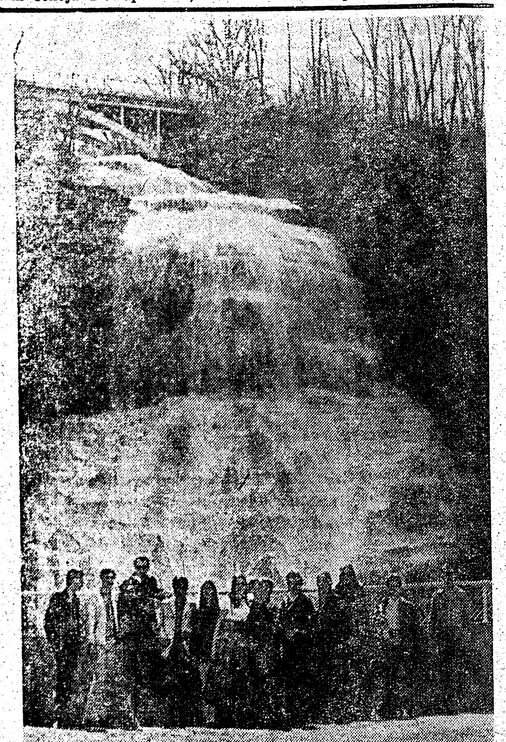

Pēc T. Zeltiņa lugas Viņa raugs izrādes Bostonā un Ņujorkā Toronto latviešu tautas augstskolas drāmatiskā pulciņa dalībnieki — lomu tēlotāji, atgriežoties pēc izrādes uz Toronto, ceļā apstājās pie Watkins Glen ūdenskrituma Ņujorkas pavalstī. Foto R. Rūtītis

Prof. T. Ķeniņš atkal Kalamazū

SOREIZ VIŅŠ IERODAS KALAMAZŪ KOLLEDŽAS AICINĀTS

Prof. T. Ķeniņš 14. martā referēja Latviešu centrālo kultūras dienu ietvaros latviešu publikai Kalamazū. Šoreiz, no 20. līdz 23. maijam, viņš būs Kalamazū kolledžas viesis, lai piedalītos septītajos mūsdienu mūzikas svētkos Kalamazū. Festivālā paredzētas vairākas lekcijas par mūsdienu mūziku un trīs plaši koncerti. Prof. T. Ķeniņa referāti notiks 20. maijā, plkst 8 vakarā un 21. maijā plkst. 10 no rīta, Daltona teātrī.

Pēdējais svētku koncerts notiks 23. maijā, plkst. 8 vakarā, arī Daltona teātŗa telpās un būs veltīts tikai Ķeniņa un Falla darbu atskaņošanai. Kalamazū kolledžas mācības spēks, prof. V. Ruševics šajā koncertā piedalīsies kā vijoles solists un vadīs vietējo kamermūzikas orķestri. Programmā uzņemti šādi T. Ķeniņa darbi: Divertimento — klarnetei un klavierēm, Kvintets — flautai, obojai, altam, vijolei, čelo un klavierēm, divas kanadiešu tautas dziesmas — kolledžas dziedātājiem un Simfonija — kamermūzikas orķestrim. Un referātiem un koncertiem visiem ieeja brīva.

Ar prof. T. Ķeniņa ieaicināšanu Kalamazū kolledžas rīkotajos gadskārtējos mūsdienu mūzikas svētkos, kā vienīgo ārpuskolledžas viesi, latviešu vārds no jauna pacelts plašākā sabiedrībā. Tas reizē ir arī atzinums, kas jau krasi izpaudās Latviešu centrālo kultūras dienu laikā, kad puse tēlotājas mākslas izstādes apmeklētāju bija nelatvieši.

V. B.

KUR, PAR KO UN PRET KO?

Siltajam laikam iestājoties, pieaug arī demonstrāciju skaits. Pat Toronto pilsētā, kas tiek uzskatīta par samērā „konservātivu" politisku centru, gandrīz vai katru otro dienu notiek kāda demonstrācija. Parastie demonstrētāji, kas savu laiku pavada Ontario provinces parlamenta ēkas priekšā, ir studenti, „hipiji" un bezdarbnieki. Otra nozīmīgākā grupa ir politiskie demonstranti. Taču lielais vairums demonstrāciju ir miermīlīga rakstura, piebildis policijas šefs.

Vislielākās galvassāpes Toronto policijai sagādā t. s. kreisā spārna demonstranti, kuŗi asi nostājas pret amerikāņu iejaukšanos Vietnamas kaŗā. Toronto policijas šefs Ādamsons paskaidrojis, ka parastie demonstrētāji pret Vietnamas kaŗu ir studenti un „hipiji". Lai tos savaldītu„ policijai bieži jāpielieto fizisks spēks.

Šajās dienās, kā jau ziņots, ietekmīgu demonstrāciju bija rīkojuši Toronto ukraiņi, izpelnīdamies atzinīgus vārdus no Toronto policijas priekšnieka par ieturēto kārtību. Dienu vēlāk, tajā pašā vietā pie Toronto pilsētas valdes nama pulcējās ap 3000 žīdu, lai demonstrētu pret žīdu apspiešanu Pad. savienībā. Sanāksme iekrita laikā, kad Pad. savienība gatavojās notiesāt deviņus žīdu izcelsmes pilsoņus, kas protestējuši pret padomju režīmu.

Toronto pilsētas valdes pārstāvji izsacījušies, ka vasaras mēnešos demonstrāciju skaits pieaugs. Nesen CFRB paneldiskusijā kāds no radioreportieŗiem izteicās: „Demonstrāciju skaits Toronto jūtami samazinātos, ja mēs varētu atvēlēt īpašu publisku parku pilsētas iedzīvotājiem, kur tie droši varētu izklāstīt savu neapmierinātību, līdzīgu Haidparkam Londonā, Anglijā.

Daudz nopietnāks stāvoklis attieksmē uz demonstrācijām ir ASV. Vašingtonā demonstranti bieži atsakās paklausīt policijai. Otrā vietā ierindojas Nujorka, kur demonstrācijas ir ikdienišķa parādība. Laikraksta „The New York Post" līdzstrādnieks nesen saviem lasītājiem pavēstīja: „Nav iespējams šajā pilsētā uzskaitīt visas notiekošās demonstrācijas, bet vēl grūtāks uzdevums noskaidrot, kas demonstrē, kur, par ko un pret ko..."

A. K.

DV mērķi ir arī . . .

(Pārnesums no 1. lpp.)

jaunieti un iesaistīsim viņu mūsu galvenā mērķa sasniegšanas darbā.

Jaunieši, vēloties ņemt līdzdalību mūsu kopdzīvē, labprāt vēlētos redzēt savā priekšā kādus tēlus vai varoņus. Autoritārās valstis šādus varoņus fabricē. Padomju savienībā par tādu padarīja jaunieti Morozovu, kas nodeva čekai savu tēvu, okupētajā Latvijā par šādu varoni pašreiz izceļ Imantu Sudmali, bet ilgus gadus varoņa godā bija nevis mīrusi, bet gan „dzīva dvēsele" — kāda kolchoza priekšsēdis Jānis Jakimovičs, kuŗu pēc kāda laika tomēr ievietoja trako namā, jo viņš bija sācis protestēt pret dažām notiekošām nelietībām, un tāds taču klasificējams par „traku". Rietumos politisku varoņu nav, jo komerciālā dzīvē pēc tādiem neprasa. Tāpēc to vietā ir radīti citi „elki", kā Džons Lennons, Klifs Ričards un tml. Bet kā mūsu jaunatnei tikt pie varoņiem? Ne jau ar iekļaušanos „aiztu barā" vai ar gaŗiem matiem un gaŗām bārdām. Tās izies no modes un agri vai vēlu būs vieu jānoskuj. Pirms diviem gadiem Čechoslovakijā, Prāgā, radās šāds varonis — Jana Pelacha personā, kas sevi sadedzināja. Kur gan vēl tagad, brīvajā pasaulē, Pelacha vārds tiek pieminēts? Brīvā pasaule klusē, jo materiāli tas nav ienesīgs temats.

Meklējot varoņus mūsu tautā, J. Andrups pieminēja divu jauniešu vārdus, kas pelnījuši varoņu vārda godu — tie ir Biruta Blūma un Andris Jaunzems. Pirmā, kā zināms, savā laikā vadīja sešu nedēļu ilgu sacelšanos Kingiras sodu nometnē, vadot 4000 sievietes pret tankiem un lidmašīnām, bet pēdējais ilgus gadus sadarbojies ar nacionālo pagrīdi Rīgā, līdz beidzot apcietināts un uz 25 gadiem nosūtīts uz Vorkutu, kas pazīstama kā lielākā latviešu kapsēta pasaulē. No Vorkutas vēlāk pārcelts uz Vladimiras cietumu, kur 1957. g. „traģiskā nāvē" miris. Red. A. Šildem izdevies izzināt, ka viņa šķirstu izdevies izrakt, Maskavā pārpelnot un pelnu urnu pārvest un guldīt dzimtenes kapsētā. Varbūt Latvijā ir vēl daudz šādu varoņu, bet mēs nedrīkstam viņu vārdus minēt. Mūsu pienākums ir izcelt vismaz še pieminēto divu jauniešu vārdus no aizmirstības un lai to panāktu, J. Andrups ieteica pie ELJA's dibināt attiecīgu stipendiju, un nākamgad, kad paiet 15 gadu no Andra Jaunzema nāves dienas, sarīkot attiecīgus piemiņas brīžus. Viņa ģimetnei vajadzētu atrasties katrā skolā, katrā DV namā un katrā latviešu ģimenē.

Nobeiguma vārdos sagaitas vadītājs I. Kažociņš pateicās visiem lektoriem par viņu sniegumiem un padomiem darbam nākotnē, kā arī citiem pārējiem dalībniekiem par aktīvo piedalīšanos pārrunās.

Stipendijas latviskai izglītībai

ATSAUCĪGA VASARAS SKOLU FONDA IZLOZE DOS DEVĪGAS STIPENDIJAS JAUNIEŠIEM ◉ GRAMATU SŪTĪJUMS BIBLIOTĒKAI — SEKMĒS ZIŅAŠANAS GAŖEZERA VASARAS VIDUSSKOLNIEKIEM

„Vasaras skolu fonda darbība veltīta tikai vienam virzienam — atbalstīt un sekmēt jaunatnes latvisko izglītību un audzināšanu vasaras skolās un kursos. Tamdēļ, tagad, pirms skolu un nometņu sākuma, fonda darbība kāpināta. Ir svarīgi, labi pabeigt ievadīto šāgada izlozi, jo no tās ieņēmumiem atkarājas piešķiramās stipendijas jauniešiem," paskaidroja avīžniekam VSF kasieris Alberts Rieksts no Grand Hevenas, Mičigenā, uzsverot pašreizējos fonda aktīvitātes svarīgos dauŗus, kuŗi nebūtu piemirstami.

Vēl arvien vairāki tautieši nav izdarījuši norēķināšanos par viņiem piesūtītajām izlozes zīmēm, tamdēļ atsūtīšanas diena pagarināta līdz 28. maijam, rakstot Vasaras skolu fondam, P. O. Box 651, Grand Haven, Mich. 49417. Arī jauniešu stipendiju pieprasījumu iesniegšanas termiņš pagarināts līdz 28. maijam, un tas sūtāms uz adre-

(Beigas 8. lpp.)

SV. JĀŅA DRAUDZĒ TORONTO IESVĒTĪBAS

Sv. Jāņa draudzē, 16. maijā iesvētīja 39 jauniešus — 23 jaunekļus un 16 jaunavas, kas tapa par jaunajiem draudzes locekļiem. Savā svētrunā archibīskaps A. Lūsis, runājot par dzīves vērtībām, minēja kādu laimīgo, kas zemē atradis mirdzošu zelta gabaliņu. No tā laika viņš savas acis nav augšup vērsis un pielasījis lielu daudzumu nederīgu vizuļu. Līdzīgi tam ir daudz lejup gājēju, jo lejupceļš ir daudz vieglāks nekā kalnā kāpšana. Bet kalnā kāpējiem elpa tver tīru gaisu, skats un apziņa paplašinās ar jauniem apvāršņiem, tāliem redzējumiem, lielākām gara vērtībām. Iesvētes dievkalpojums pabeidzās ar dziesmu Ved mani, Dievs, un manas gaitas svētī, kas izskanēja himniskā svinīgumā pēc Sibeliusa Finlandia komonētām melodijām. Baritons A. Vītols sniedza solodziedājumu. Dievlūdzēju dievkalpojumā bija tik daudz, ka gandrīz puse stāvēja ārpusē un baznīcas sarīkojumu telpās. Lai pēdējie varētu sekot dievkalpojumam un svētrunai, uz kanceles bija uzstādīts mikrofons. — Latviešu nama augšējā zālē Bērziņu un Gāles ģimenes rīkoja iesvētes svinības kopīgi. Iesvētāmais jaunietis Guntis Bērziņš dejo Dižā dancī, kādēļ svinības bija aicināti arī viņa tuvākie līdzgaitnieki kā viesi, kuŗi vēlāk uzstājās ar virkni tautas deju. Jāatceras, ka Bērziņu ģimenes abi dēli ierosināja un ģimene nosūtīja LNAK 400 dol., kļūstot par šīs organizācijas mūža biedriem.

Pēteris Aigars †

SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

ROČESTRA

◉ Agrākajam zemgalietim Žanim Elgutam aprit 70 mūža gadi. Dzimis Vecauces pag. Kalējos, lauksaimnieka un amatnieka ģimenē. Jau zēna gados E. mācījās amatā, kam zelta pamats. Pēc tēva nāves apsaimniekoja mantotās mājas, iesaistījās arī pašvaldību darbā un 18 gadus bija pagasta valdes loceklis. Viņš darbojās arī vietējā piensaimnieku sabiedrībā, ilgus gadus būdams Bibliotēkas biedrības priekšnieks un aizsargu nodaļas dalībnieks. 1944. g. rudenī E. Elguts ar bēgļu straumi nokļuva Vācijā, Pomerānijā, no kurienes pārcēlās uz Šverinu un strādāja vācu lauksaimniecībā, bet 1951. g. no Pinebergas izceļoja uz Montrealu, Kanadā, saistoties mājsaimniecības darbā. Pēc 8 gadiem pārcēlās uz dzīvi Ročestrā, kur strādāja būvdarbos, bet 1969. gadā pensionējās. Darbošanās prieks jubilāram nav izsicis arī atpūtā, kopjot un izveidojot savu īpašumu 1174 Clinton Ave. So.

A. Sed.

ŅUJORKA

◉ Amerikas latviešu apvienības 1971. gada kartes izpirkuši 323 atsevišķie dalībnieki, no kuŗiem 207 piedalījās delegātu vēlēšanās ALAs kongresam Grand Rapidos no 21.—23. maijam. No 6 kandidātiem ievēlēja 3. Visvairāk balsis saņēma U. Grava — 175, T. Zierinš (125) un T. Bērziņš (94). Kandidātos palika V. Rutenbergs ar 81 balsi, U. Kariņš ar 64 un A. Baidiņš ar 52 balsīm. Amerikas latviešu apvienība sastādās no organizācijām, bet lai dotu iespēju ALAs darbā piedalīties arī atsevišķiem tautiešiem, tad šāda iespēja radīta ar atsevišķiem dalībniekiem. Pagājušā gada rudenī pārdeva daudz karšu, bet šogad liels skaits jaunās kartes nav iegādājušies un cerēto 800 karšu vietā bija izpirktas tikai 323.

—be.

KALAMAZŪ

◉ Centrālo kultūras dienu 11 sarīkojumu izdevumiem 5 Kalamazū gleznotāji savus darbus nodeva rīcības komitejai. Latviešu b-ba starp Kalamazū un Grand Rapidu tautiešiem noorganizēja dāvāto gleznu izlozi, kuŗa deva 653 dol., kuŗus ieskaitīja rīcības komitejas kasē. Izlozē A. Ūdra darbu laimēja Arn. Kalnājs, A. Sildega — E. Lubava, N. Riškes — J. Salna, V. Aistara — E. Ķinēns un J. Ķinēna — A. Balcers. „Pateicoties augšminēto mākslinieku izpratošai nostājai, Kultūras dienu financiālo daļu varēsim vieglāk nokārtot, samazinot ALAs kultūras biroja paredzēto piemaksu," izteicās rīcības komitejas priekšsēdis P. Austriņš.

◉ Annas Dārziņas gleznu izstādi Latviešu biedrības namā atklāja ALAs kultūras biroja tēlotājas mākslas sekcijas vadītājs Arn. Sildegs. Tajā bija skatāmi 30 darbi, no kuŗiem 2 palika Kalamazū tautiešu īpašumā. Abās dienās izstādē bija pulcinājusi vairāk nekā 100 apmeklētāju.

◉ Zigrida Bērziņa starp Mattawan vidusskolas beidzējiem ierindojusies kā sekmēs labākā ar caurmēra atzīmi 3,58. Viņa izglītību turpinās Rietummičigenas universitātē, studējot psiholoģiju.

◉ Latviešu ev.-lut. mācītāji A. Piebalgs un Dr. P. Maiers salaulāja Rebeku Kīnu (Kean) ar Andri Vizuli. Abi jaunlaulātie universitātē jau ieguvuši pirmo gradu, Andris elektronikā, Rebeka — paidagoģijā, studijas turpinot māstera gradam. Kāzu viesībās piedalījās vairāk nekā 200 viesu.

V. M.

GRAND RAPIDI

◉ Skaistu un daudzveidīgu sniegumu šoreiz parādīja jaunatnes pulciņš Pērse, kas Latviešu biedrības namā rīkoja ieskatu mūzikā, dziesmās, baletā un dzejā, kam bija veltīta programmas pirmā daļa. Jo sevišķi iepriecināja drošā jauniešu uzstāšanās. Atzinīgi vārdi sakāmi arī par programmas otru daļu — teātŗa izrādi. Arn. Štama režijā jaunie spēlētāji bija iestudējuši M. Zīverta komēdiju „Sievas māte", J. Rumbergas skatuves iekārtojumā. Sekoja jautrais vakars ar dziesmām un dejām, kuŗā nemanīja ne „paaudžu plaisas", nedz citas „sienas" starp veco un jauno paaudzi. Programmas pieteicējs bija Pēteris Graube.

V. Z.

KLĪVLENDA

◉ DV apvienības valdes protektorātā no 1. — 2. maijam tika rīkota Valža Teteŗa gleznu izstāde, kuŗā bija redzamas 50 ļoti tehniski gatavotas gleznas. 20 darbi pārgāja Klīvlendas tautiešu īpašumā. Pa vienai gleznai mākslinieks dāvināja DV apvienībai un vīru ansamblim Tēvzeme. Izstādi iekārtoja un vadīja B. Sniedze.

◉ Klīvlendas tautiešus iepriecināja Amerikas latviešu teātŗa Vašingtonas ansambļa izrāde ar Anšlava Eglīša komēdiju Bezkaunīgie veči. Izrāde notika katoļu St. John kolledžas lielajā zālē. To rīkoja DV apvienības valde.

◉ Klīvlendas latviešu draudzēs atzīmēja Ģimenes dienu. Apvienotā draudzē dievkalpojumu vadīja draudzes māc. I. Gaide, bet svētrunu teica teoloģijas maģistre Mīlija Āboltiņa. Dievkalpojumu kupliināja meitenu ansamblis Aija ar dziesmām. Pēc dievkalpojuma baznīcēni pulcējās Ģimenes dienas sarīkojumā draudzes mājā, kur bija svētdienas skolas bērnu priekšnesumi. Draudzes dāmu komitejas dalībnieces un mācītājs sveica vecos ļaudis ar pavasaŗa ziediem. Sakarā ar mācītāja I. Gaides 5 gadu kalpošanu draudzei un viņa 35 dzīvības gadiem, draudze savam ganam dāvināja krāsu televizijas aparātu, kuŗu kā glītu mēbeli pārvietoja uz mācītāja dzīvokli. Mārtiņa Lutera draudzē Ģimenes dienas dievkalpojumu vadīja māc. K. Briedis. Dievkalpojumu ar dziesmām kuplināja V. Briede M. Jurjānes ērģeļu pavadījumā. Pēc dievkalpojuma draudzes locekļi pulcējās Ģimenes dienas sarīkojumā, kur E. Gruze referēja par šāsdienas nozīmi. Sekoja dziesmas un melodeklamācijas kokles pavadījumā. Latviešu Miera draudzes Ģimenes dienas dievkalpojums risinājās Redeemer baznīcā. To vadīja draudzes mācītājs K. Sauriņš, bet svētrunu teica evaņģelists H. Jurjāns no Kantonas. Dievkalpojumam sekoja kopīgs azaids ar priekšnesumiem.

J. K.

LŪDZU, KLAUSIETIES

raidījumu 15. GADA GĒJUMĀ
Toronto Latviešu mācītāja radio

RĪDZIŅŠ AR DIEVU
katru svētdienu, no pl.
9 — 930
Mūzikas WHLO raidītājs
(viļņa 1270)
Informācija: tālr. Toronto
261-6816.

KANADAS BAZNĪCAS

TORONTO

Arhibīskapa A. Lūsis, 5 Valleymede Rd., Toronto 2, Ont., tālr. 767-2318. Sv. Jāņa draudze, telefons 921-3227, 200 Balmoral Avenue.

Sv. Jāņa draudzes dievkalpojumi notiek regulāri katru svētdienu plkst. 11 dienā draudzes baznīcā, bet svētdienas skolas mācības sākas plkst. 10.30 ar svētbrīdi.

Mācītājs A. Cops, 38 Balaby Cr., Don Mills. Tālrunis 449-4087.

Sv. Andreja draudze, tel. 924-1563, Carlton St. un Jarvis St. krustojumā, Toronto 9.

23. maijā plkst. 11 jauniešu iesvētes dievkalpojums.

30. maijā pl. 3 Vasarsvētku dievkalpojums.

Māc. A. Briedis, 44 Marilyn Cr., Toronto 16, tel. 757-2739.

Toronto Austrumu ev.-lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba baznīcā, 361 Danforth Avenue.

30. maijā plkst. 11 Vasarsvētku dievkalpojums Tālavā.

HAMILTONA

Hamiltonas latviešu ev.-lut. Krišņa draudze 18 Victoria Ave., S.

23. maijā, plkst. 11 dievkalpojums. Jauniešu iesvēte ar dievgaldu. Dziesmu lapiņas.

MONTREALA

Māc. A. Veikšs, 3428 Rosedale Avenue, Montreal 28 P. Q. Telefons HU 9-3224.

22. maijā plkst. 7.00 vakarā iesv. mācību noslēguma dievkalpojums.

23. maijā plkst. 1,30 iesvētību dievkalpojums ar dievgaldu Trinity Memorial baznīcā, 5220 Sherbrook St., W.; solo — Zenta Tilga; dziesmu lapiņas.

Vasarsvētkos, 30. maijā, dievkalpojums plkst. 1.30 p.p.

Trīsvienības svētkos, 6. jūnijā, dievkalpojums plkst. 1.30 p.p.

Otrdien, 8. jūnijā, plkst. 2 pensionāru sanāksme draudzes namā.

13. jūnijā, plkst. 11 kapu svētki un Tautas sēru dienas dievkalpojums Mt. Royal kapsētā, draudzes kapu nodalījumā.

20. jūnijā dievkalpojuma nebūs.

27. jūnijā dievkalpojums plkst. 1.30 p.p. baznīcā.

Dievkalpojums angliski — svētdien, 13. jūnijā, plkst. 9,30 no rīta.

Izņemot iesvētību un kapu svētku dievkalpojumus — visi dievkalpojumi notiek igauņu ev.-lut. Jāņa baznīcā, 4345 Marcil Ave.

Montrealas latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudze Sv. Jāņa baznīcā, 4345 Marcil Avenue.

OTAVA

Māc. Edg. Lange, 864 Pleasant Pk. Rd.; tel. 733-5966, Otavas latv. ev.-lut.Miera draudze Sv. Pētera lut. baznīcā, 400 Sparks ielā.

23. maijā dievkalpojums Otavā nenotiks.

30. maijā Vasarsvētku dievkalpojums baznīcā plkst. 2 pēcp. Ziedojums draudzei.

Jaunatnes iesvētīšana paredzēta 27. jūnijā plkst. 2 pēcp. Sv. Pētera baznīcā.

Līgo vakars „Spridītes" 19. jūnijā.

Kaut kas ir . . .

(Pārnesums no 3. lpp.)

nesavienojamais, ko — apstākļiem citādi attīstoties — droši vien nosegtu pieraduma par īstebrīžu" izgaismojumā.

Noveles „Kādēļ gan ne?" sižets oriģināls: par latvieti banku laupītāju, kas „brīvajā laikā" glezno un pārdod saldējumu. Pašnāvības slāsts „Dzīvības un nāves jautājums" uzrakstīts koncentrēti, neparatā „beidzamo brīžu" izgaismojumā.

Gorsvāna stilu veido brīvs, nepiespiests valodas apstrādājums. Neparastas ainas, arī pretrunīgas, viegli nosēžas viena otrai blakus un veido it kā kaleidoskopā sabērto stikliņu pēkšņo atrašanos viens otram blakus, no kā top kopējais. Gorsvāns neko neizstāsta sīki un pamatīgi, viņš neuzbāžas ar „lietas noskaidrošanu", ļauj lasītājam pašam klaiņot starp šīm sīkdaļām un veidot savu pasaules ainu. Liekas, Gorsvāna noveļu stilam būs grūti atrast līdzinieku mūsu prozā, un tas vien pasaka daudz.

Veids, kādā Gorsvāns raksta savas noveles, aktivizē lasītāju, bet — gribas piezīmēt — viņš nenāk arī ar nepārvaramām grūtībām, tīši sarežģītu prozas plūdumu: lasītājam ir iespējams izvēlēties starp vairākām noveļu kopainas meklēšanas metodēm, un neko nezaudēs pat tas, kurš jūt nepatiku pret pārāk sakāpinātām abstrahēšanas prasībām. Gorsvāna novelēs nav arī ne mazāko didaktikas pazīmju. Ainā izvērsti, varētu sacīt, ka viņš kā rotaļā liek kopā no visa liekā attīrītas cilvēku īstenības šķembas, un viss tāpēc ir īsts — neappūsts un neapmiglots. Īsta ir ezerā pusgrimusi laiva, īsta un nesentimentālizēta ir šķiršanās dzelzceļa stacijā — tā tas notiek, un ar visu katram pašam ir jāliek galā.

Herta Jaunzeme šogad kā vienīgā latviete piedalījās kanadiešu tirdzniecības izstādē Toronto priekšpilsētā Skarboro. Mūsu tautiete bija iekārtojusi plašāku keramikas stendu. Izstāde, kas saucās „Scarboro Fair", bija atvērta no 6.—9. maijam, šajā laikā pulcinot ap 25.000 apmeklētāju. H. Jaunzemei ir sava keramikas studija Skarboro. Patlaban viņa apmāca 70 kanadiešus šajā mākslā. Attēlā studijas vadītāja Skarboro izstādē.

Foto: Aleksandrs Kalniņš

Pēteris Grods

Pelēkais trijjūgs

DIENU PIEZĪMES

(1. turpinājums)

Pie Kursīšu pastorāta mūsu karavānā noskatās draudzes mācītājs un jautā Dr Arcebašam: un jūs domājat atstāt savu zemīti?

Vēlā vakara stundā esam tā pārguruši no ceļa grūtībām, ka nakti pārlaižam murgos.

Tomēr 30. jūlija rītā atkal esam kājās — ceļam uz nākamo atpūtas vietu Pampaļos.

Laiks spiedīgi karsts. Zirgi asinīs no insektu kodieniem. Jo vairāk tādēļ, ka braucam pa mežu ceļiem. Abi vezuma vilcēji izbrāķēti kara zirgi no Volchovas: diez vai citādi tie izturētu lielo piepūli un dunduru uzbrukumus?

Klīst dažādas valodas. Kāds latviešu karavīrs: angļi izkāpuši pie Liepājas. Hitlers no ievainojumiem miris, režīma maiņa Vācijā.

Satiekam Auces veterinārārstu. Tas stāsta, ka Aucē viss mierīgi, pat vilciens pienācis no Rīgas un Auces pasta priekšniekam jāatgriežoties darbā. Tā bija patīkama starpspēle lielajā satraukumā. Bet tā ilga tikai īsu brīdi. Fakts bija, ka krievu iebrukums noticis. Tik nevarēja zināt, kā tas sazarosies iepretim mūsu bēgšanas ceļiem.

Pampaļos mūs izbrīnā jautā: kur tad īsti krievi atrodas? Tur bija sabraukuši bēgļi no daudziem pagastiem. Daži (no Snikeres) pat devušies atpakaļ — pārbaudīt stāvokli.

Uzgriežamies Lūku ceļam, kas ved uz Ventas pārbrauktuvi. Ar īles sanatorijas ārsta starpniecību sarunātas naktsmājas Pampaļu pagasta Ozoliņos. Aiz mājām urdz maza straumīte. Noskalojam ceļa putekļus. Vakariņās saimniece pamielo ar cūkas gaļu un tēju. Guļas vietas ietaisam kūtsaugšā.

Aizvien kāds no bēgļiem vai Ozoliņu ļaudīm pa tālruni ievāc ziņas. Te piepalīdzīgs arī vietējais mežzinis. Visas ziņas no drošiem (?!) avotiem, bet viena par otru trakāka, kaut ziņu sniedzēji policijas iecirkņa darbinieki.

Prms došanās nakts mierā, red. Strautmanis iedarbina līdzpaņemto radio: krievu virspavēlniecība nosauc daudzas vietas, kas jau kritušas viņu rokās, sia-vina sarkanarmijas varonību, ziņs pabeidzot ar Pad. savienības himnu.

Pirmo dienu Pampaļos aizvadām samērā mierīgā gaisotnē. Varbūt tamdēļ, ka esam notrulinājušies visādās varbūtībās un ceļā pārguruši. Tad daudz kas kļūst vienaldzīgs.

Vēl pagūstu sarunu (telefoniski) ar savu virsmežzini, kas pirmajam bēgļu vilnim izpalika, palikdams uz vietas. Vismaz pagaidām. Viņš (tāpat kā mēs!) gaida jaunās divīzijas un citus papildspēkus, arī mistisko V-2.

Piezvana mežzinis Josts: gar Skrundu pašreiz braucot divi vācu tanku korpusi.

1. augusta rītā pa Lūku ceļu, virzienā uz Ventas pārbrauktuvi, soļo kāda vācu karaspēka vienība, ap 400 vīru. Ozoliņu kaimiņi brīdina, ka kareivji laupot zirgus, prasot speķi un sviestu. Tūdaļ ar saviem zirgiem metamies mežā, kamēr vācieši palet garām. Noskaidrojas, ka tie zemniekiem uz ceļa atņēmuši divriteņus un savus vājos zirgus draudu kārtā iemainot pret pretīmbraucēju labākiem zirgiem. Kāds pampalietis, atgriezdamies no dzirnavām, sastapies ceļā ar šo grupu. Bijis jāpārkrauj vezums vācu pajūgā, paša zirgs un rati jānodod vāciem „likuma vārdā".

Atnāk mežzinis Nodevs un uztraukts plāta rokas: viņš izgājis pretīm uz ceļa un prasījis vācu hauptmanim, no kurienes tie nāk un kurp tie steidzas. Virsnieks atbildējis, ka viņi ejot tēvzemes virzienā, jo vairs negribot karot.

Sabrukums, vai ne? — izsaucas Nodevs. Šī grupa it kā esot no Šauļiem un metusi ieročus pa sānu ceļiem, lai izbēgtu no iesaistīšanās cīņā. Kā vēlāk uzzinājām, pie Vaiņodes tā atgriezta atpakaļ un piedalīta kādai operējošai kaujas vienībai.

2. augusta vakarā radio vēsta, ka krievi pārrāvuši Tukuma - Rīgas dzelzceļu un ar tankiem ielauzušies Tukumā. Tai pat laikā vietējā policija ziņo, ka krievu tanki no Ezeres virzās uz Pampaļiem. Ziņa satrauc: vēlu vakarā jūdzam atkal zirgus, lai dotos tālāk uz Ventas pārceltuvi.

Ceļi it kā pazūd putekļu mākoņi. No lietus ne vēsts. Pēc apmēram astoņu kilometru nobraukšanas esam pie brīnišķās Ventas upes, kas ieplakusi krāšņā ielejā, mierīgi guldz. Krastā ziņkārīgo pulciņš klāsta, ka nule pa radio mierināta latviešu tauta: tuvākā nākotnē frontei pienāks jauni papildspēki. Mēs šīm uzrunām vairs neticam, jo tām nav patiesības seguma. Cilvēkus ir pārņēmusi bēgšanas psihoze un viņi brauc, cik un kā vien spēdami.

Kaut ceļa grūtībās nogurusi, apbrīnojam savu zemi, kas mīļoz ar krāšņumu, tuvojoties Embūtei. Nobriedušās druvas vej zelta vilni. Kā gleznas te latviešu zemnieku mājas.

Pie Embūtes mūs apstāj divi runīgi vīri, stāstot, ka Lietuvā vēl esot tikai šaura josla gar Jūrmalu, pa kuru nokļūt vāczemē.

Smaga braukšana pa kalnaino apvidu. Bet acis priecina skaistās ainavas!

Embūtē vietējais policijas virskārtībnieks mūs mierina. Tepat esot Dr. Zārda lauku mājas: viņš vakar aizbraucis uz Liepāju, nolūkā aizceļot līdz ar mums, bet ieguvis drošas ziņas, ka nākot jaunas divīzijas un tamdēļ no sava nodoma atteicies.

Pārlaižam nakti kādā siena šķūnī Nīkrāces pagastā. Esam bezgala noguruši. Mēness gaismā ieturam vakara azaidu un neizģērbušies liekamies gulēt. Sviedri un putekļi skrubina ķermeni. Otrā dienā apstaigājam kaimiņu mājas, lai dabūtu lāsīti piena. Sastopam dažādus ļaudis. Vieni atsaka, citi dod. Un dod labprāt tie, kas pirmā pasaules kara laikā paši minuši bēgļu ceļus. Tie arī labāk mūs izprot.

Pievakarē ciemos pie Asītes mežziņa Miglas. Te dzīve vēl mierīga.

Aizputes mežziņa kalpu mājās jau saradušies bēgļi no Talsiem, sakarā ar Jelgavas notikumiem, arī tādēļ, ka vācu civilierēdņi, kā apjukuši, skrējuši uz Liepājas ostu, tā radot pāniku iedzīvotājos.

Boju pils grīda nav no mīkstajām, tamdēļ izlietojam salmu kārtu. Tur iekārtojas red. Strautmanis., Dr. Arcebašs un citi mūsu grupas dalībnieki. Mežzinis Nodevs atrod sev novietni uzgaidāmās telpās. Vēlāk gan viņš aizbrauc uz Liepāju pie kāda vācu mežinieka civilpārvaldē.

Domas par evakuāciju nedod miera. Pēc pagaidu iekārtošanās Aizputē sūtam savus izlūkus uz Liepāju. Vīriešus zem 60 pagaidām neizlaiž. Tādēļ iespējams, ka dzīve jāsadala.

Pēc pirmā pārlaistā satraukuma Liepāja šķiet ļaužu tukša. Daļa vietējās inteliģences, sevišķi ārsti, jau aizceļojuši.

Komisariātā pamana bēgļus, kas taujā pēc izbraukšanas atļaujām. Kādā informācijas braucienā pa divi lāgiem vajadzēja slēpties patvertnē, vairoties no krievu uzlidojumiem.

Liepājā maz karavīru, lai gan ilgu laiku klīst valodas, ka kuģos pieved lielas karavīru masas.

16. augustā dodos uz kara apriņķa pārvaldi. Adjutants kapteinis saka: nevaru jūs izvietot. Karja ostā jau nīkst un niekojas iesauktie. Ne tos apģērbj, nedz apmāca. Otra grupa Paplakā, kas komplektējas no tiem, kas noklīduši savām karaspēka daļām un tagad vācas kopā.

Lai pienākot citu reizi — saka adjutants. Tā mēs šķiramies. 1919. gadā ņēma katru, kurš pieteicās. Tagad, kad briesmas daudz lielākas, to nedara.

Pēc nedēļas esmu atkal klāt. Bet adjutanta vārdi tie paši. Pa tam Aizputes pagasta āpkārtrakstā rakstīts, ka brīvprātīgajos var pieteikties visi, ieskaitot 1898. gadā dzimušos.

Sagatavoju nepieciešamo mugursomai. Pa trešo lāgu uz Liepāju. Bet adjutants paskaidro, ka atļauts gan pieņemt brīvprātīgos, taču kāds cits raksts norādot, ka pagaidām izslēgta ir ārrindas virsnieku pieņemšana.

Lai arī turpmāk saņemtu atalgojumu no mežu resora, uzsāku darbu Aizputes aizsargu pulka štābā. Palaimējas dabūt divriteni, kas man palīdz viegli pārvarēt ikdienas sešus kilometrus no dzīves vietas Aizputes mežziņa mājās līdz pilsētai.

No mežavīra pienākumiem pārslēdzos uz citām lietām: štābā man jāizraksta un jāizsniedz aizsargiem dienesta apliecības, apvi, jāizseko personālajam sastāvam, līdz jāparaksta operātīvi raksti, kurus sastādījuši priekšnieki, bet kuru izpildīšanai grūti iekustināmi apkārtnes aizsargi. Tas nav grūts darbs, bet gan daudz no tā, šķiet, veltīgi darīts. — nevienam nav sevišķas intereses visu to ievērot. Novēroju, ka daudzi, notikumu un nedrošas nākotnes iespaidoti, nav ar sirdi pie lietas: izvairās no pienākumiem, meklē visādus nedibinātus iemeslu. Daudzi aizsargos stājas tikai vārda pēc — lai dabūtu ieroci un paturētu lietošanā personīgo dīvriteni.

Nācās arī iepazīt, cik bīstami kļuvuši zemes novadi, sevišķi lielo meža masīvu rajonos. Gandrīz vai katru dienu pienāk telefonogrammas par bandītu darbību Alšvangas, Sakas, Jūrkalnes, Basu, Kaltes un citos Aizputes apriņķa pagastos. Brunojušies un tērpti aizsargu, leģionāru vai vācu karavīru uniformās, 5 — 10 vīru grupā, gados no 20 — 30, tie iebrūk lauku mājās, pieprasa drēbes, ieročus, pārtiku un tad uz īsu laiku nozūd mežā. Pēc dažām dienām tā pati grupa atkal iebrūk citā mājā un pastrādā to pašu darbu. Kā policija, tā aizsargi, diemžēl, nekādu ievēroja mu aktīvitāti neparāda.

(Turpinājums nākošā numurā)

SARĪKOJUMU KALENDĀRS

TORONTO

28. maijā — plkst. 7,30 Latviešu namā TLTA sestdienas ģimnazijas 15. izlaiduma akts.

5. un 6. jūnijā — Sidrabenē jaunatnes un sporta svētki.

31. maijā — pl. 7.30 Latviešu namā referāts: „Jauno faktu noskaidrojumi par baltiešu deportācijām", mag iur Ad. Šilde no Vācijas. Rīko LNAK un TLB.

KIČENERA

22. maijā — pl. 7 vakarā Ungāru kluba telpās vīru koŗa „Vienturs" koncerts un tradicionālā Ceriņu balle ar skaistuma karalienes vēlēšanām.

ABONĒJIET
LAIKRAKSTU
LATVIJA
AMERIKĀ

Mūsu mīļais filistrs - dibinātājs

MAG. IUR **Voldemārs Pulciņš**

dzimis 1897. g. 15. aprīlī Valmierā,
miris 1971. g. 9. maijā Toronto.

Ja kādu brāli vest uz kapu klusu
Paticis nāves eņģelim,
Tad kapā novēlam tam saldu dusu . . .

Viņu mīļā piemiņā paturēs
Vendia's konvents

Mūžībā aizgājis mūsu līdzstrādnieks, rakstnieks

Pēteris Aigars

Dzimis 1904. gada 10. oktobrī Dolē, Latvijā,
miris 1971. gada 10. maijā Londonā, Anglijā.

Viņu piemiņā paturēs
Latvija Amerikā redakcija un apgāds

Antonija Grundmanis

dzimusi 1902. gada 13. aprīlī,
mirusi 1971. gada 4. maijā Toronto.

Sv. Jāņa ev. lut. latviešu draudzes Toronto PALĪDZĪBAS FONDS

Gustavs Voldemars Dumpe

dzimis 1889. gada 26. martā,
miris 1971. gada 22. aprīlī Toronto.

Sv. Jāņa ev. lut. latviešu draudzes Toronto PALĪDZĪBAS FONDS

Voldemars Pulciņš

dzimis 1897. gada 15. aprīlī,
miris 1971. gada 8. maijā Erindalē, Ontario.

Sv. Jāņa ev.-lut. latviešu draudzes Toronto palīdzības fonds

VENUS SKAŅU PLATES
MŪZIKA KATRAI GAUMEI
Apgāda vadība: Jānis Ozoliņš
VENUS STUDIOS
5216 Wilson Blvd., Arlington,
Virginia, U.S.A. 22205

1001S— Sappo par mīlu
Populārās dejas: Tenors A. Vēciņš
Tautu dejas: Kokļu ansamblis
1002S— Viltīgās acis
Populārās dejas: Vokālists V. Širkenhēfers
Tautu dejas: Kokļu ansamblis
1003S— Tu sapnis esi
Nik. Kreišmaņa un skatuves mūzika
Tenors A. Vēciņš, klavieres, flamenko gitāre
1004M—Dzejas un prozas balsis
Daiļliteratūra un mūzikas pavadījums
9 autori lasa. Arfa: M. Grasmane
1005S— Brālīts māsu dancināja
Kokļu ansamblis: pāru dejas
Dzied Jūnīte un Rutiņa
1006S— Mans mīļais draudziņ
Tautas dziesmas un ziņģes
Dueti un solo: Jūnīte un Rutiņa
1007S— Atmiņu mirdzums
Populārās vecās dejas: J. Sulaiņa
Grand Rapidu jauniešu orķestris
1008S— Kā var aizmirst
Nopietna un viegla mūzika
Trīs jauniešu ansambļi koncertā

V. Rudzīša, 16 Queen St., N., Hamilton, Ont. Tel. JA9-7039,
DV grāmatnīcā, 491 College St., Toronto 174, Ont., Canada.
Cien. Kaļaks Briņu Kolumbijas DV
Cien. B. Kronvalde Montrealā.

PLATES PASŪTINIET LIELĀKAS GRĀMATNĪCĀS VAI TIEŠI NO VENUS STUDIOS

Daugava
Latviešu namā 49
Darbdi

LATVIEŠU NAMS
491 College St., Toronto 174
izīrē
telpas
sarīkojumiem ■ viesībām
● klāj viesību galdus ●
Tel. 922-2931

NOTĀRS
OSKARS PERRO
pieņem klientus katrā lai
iepriekš pieteicoties pa tā
LE 5-5555, Toronto

apdrošināšana pl
VALD BEBRIS
1658 VICTORIA PARK AVE. SC
TEL. 759-0266

L.LUNSKY
OPTIKIS
Atvērts no pl. 9.30 — 6 va
Ar iepriekšēju pieteikšanā
470 College St., Toronto

TRANSPORTA
UZŅĒMUMS
BALTIC MOVERS
tālr. 534-1403, Toron

Lielākais un labākais
EIROPIES
vislabākā kvalitāte
tip-top
1727
(pretim
YORKDAL
FA
(Sheppard Avenue —

KA
Velcam visādus tr
(mēbeļu, būvmateriāl
LE 5-6619.

Kanadas DAUG
125 Broad
PIEDĀVĀ ZĀĻI PI
DAŽĀDIEM SARĪKOJU
DAUGAVAS
ATVERTS BIEDRIEM
PIRKTDIENAI PLKST.
NO PLKST.
Dažādi dzēriei

Piedāvā dāvanām un pašu vajadzībām:

Daugavas Vanagu Grāmatnica

Latviešu namā 491 College St., Toronto 174, tālrunis 921-7121

Darbdienās no plkst. 12—8 vak., sestdienās no 9—1 dienā

- GRĀMATAS, visjaunākos izdevumus ieskaitot
- KERAMIKU
- KOKA IZSTRĀDĀJUMUS — pūra lādes, šķīvjus, svečturus, standartiņus
- AUDUMUS — sedziņas, spilvenus, grāmatu zīmes
- ĀDAS IZSTRĀDĀJUMUS — atslēgu maciņus, naudas makus, albumus, vīzu grāmatas, adrešu grāmatas, grāmatu zīmes
- LATVIEŠU SKAŅU PLATES
- APSVEIKUMU KARTĪTES

Apskatiet — varbūt kas noderi

LATVIEŠU NAMS
491 College St., Toronto 174
izīrē telpas
sarīkojumiem ■ viesībām
● klāj viesību galdus ●
Tel. 922-2931

NOTĀRS
OSKARS PERRO
pieņem klientus katrā laikā iepriekš pieteicoties pa tālr. LE 5-5555, Toronto

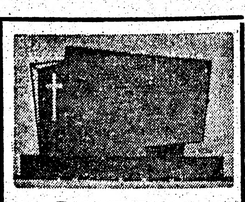
PIEMINEKĻI
Igauņu uzņēmums
YONGE MEMORIAL LTD.
2919 Yonge St., Toronto 7
(Starp Eglinton un Davisville)
487-2147, vakaros 445-8955
Kvalitātes darbs un eiropiešu mets

Estu 1874
Turner & Porter
APBEDĪŠANAS BIROJS
Roncesvalles Chapel
436 Roncesvalles Ave.
LE3-7954
York Chapel
2257 Bloor St. W.
Parkošana abās bēru mājās

Kas cīnās pret Dienvidvietnamu

Ziemeļvietnamas agrākais aizsardzības ministrijas pārstāvis Dr. Dangtan, kuŗu aizsūtīja uz Dienvidvietnamu kā „publiskās veselības ministru" proponētā revolūcionārā valdībā, pārbēga uz Saigonu. Viņš izteicās intervijā Associated Press ar tulka palīdzību, ka padomju, ķīniešu, kubiešu, ziemeļkorejiešu un franču militārie stratēģi apmāca komūnistu spēku vadību cīņās pret Dievidvietnamu. Franči ir agrākie franču Indoķīnas karagūstekņi, kas nerepatriējās saskaņā ar 1954. gada Ženēvas noteikumiem. Dangtans sacīja, ka viņš personīgi redzējis ārzemju komūnistu padomdevējus Hočimīna pārejas atpūtas punktos, kad viņš ceļojis cauri Laosai 1967. gadā. Pēc tam viņš 2 g. izveidojis partizānu slimnīcu Dienvidvietnamā, kur redzējis 4 vai 5 grupas ārzemju militāros stratēģus, katrā grupā pa 3 — 5 vīru. Ar 42 g. v. Dangtana atklājumu izskaidrojamas ziņas, ka vietkongu un ziemeļvietnamiešu vienībās redzēti cīnāmies baltie. Tans gan tur nav redzējis nevienu amerikāņu gūstekni, bet gan krievus, ķīniešus, kubiešus, frančus un ziemeļvietnamiešus. Dienvidvietnamiešu sabiedroto grupas vēl nesen atradušas paslēptuves ar 11 tonnām noslēptas pārtikas, 66 jūdzes no Saigonas un otru paslētuvi ar 1300 mārciņām rīsu un sāli.

Pilsētas rietumos
IZĪRĒJAMAS 2—3 istabas.
Lūdz zvanīt RO 9-3839
Toronto pēc pl. 6 vakarā.

Saticīgas dabas latvieti
līdz 54 gadiem līdz atsaukties tautietim ar pastāvīgu nodarbošanos Toronto apkārtnē. Rakstiet šī laikraksta „VIDZEMNIEKAM", uzdodot tālruņa numuru.

BET KĀ AR PASTA IZNESĀTĀJIEM?

Ņuarkā apgabala tiesnesis devis rīkojumu līdz turpmākam apķīlāt visas Ņuarkas skolotāju arodbiedrības biedru dalībnieku mēnešmaksas, kamēr būs nokārtota arodbiedrībai uzliktā soda maksa ap ceturtdaļmiljona dolaru. Skolotāji streikoja un pārtrauca mācības pretēji valrākiem tiesas lēmumiem. Tagad tiesnesis uzdevis izglītības pārvaldei, kas atskaita arodbiedrības biedru maksu no skolotāju algām, lai šos atvilkumus līdz turpmākam iemaksā īpašā, šim nolūkam atvērtā bankas kontā.

Bargais tiesnesis uzdevis arī atvilkt 10 procentu no to skolotāju — arodbiedrības biedru algām, kas piedalījušies streikā. Ņuarkas skolotāju arodbiedrība tikai nesen pabeidza 11 nedēļu ilgstošo streiku, laikam garāko skolu streiku ASV vēsturē. Streika laikā tiesa sodīja vairākus arodbiedrības vadītājus ar īslaicīgiem ieslodzījumiem un tie sodu izcieta, bet naudas sodi līdz šim nav vēl iekasēti.

PRĀTS AUG LĪDZ AR CILVĒKU

Varbūt to var attiecināt arī uz 19 gadīgo jaunekli Ohio pavalstī, ASV: : „Nedomāju, ka tiesas spriedumu," viņš sacīja pēc izlaišanas no cūkkūts, kurā, saskaņā ar spriedumu, pavadījis 3 stundas par policista nosaukšanu par cūku. „Es neesmu radikāls hipijs. Dabūju mācību un esmu laimīgs, ka varu tikt no šīs vietas projām," pēc soda izciešanas paskaidrojis jaunieklis.

—bl—

Pro - Futbols
Varsity stadionā
METROS pret LANEROSSI
no Italijas
piektdien, 28. maijā
plkst. 8 vak.
Ieejas kartes $2.00, $2.50
Iepriekšpārdošanā visos MAC's piena veikalos.

Pro - Futbols
Varsity stadionā
METROS pret NEARTS
no Skotijas
Pirmdien, 24. maijā,
plkst. 3 p.p.
Ieejas kartes $2.00, $2.50
Iepriekšpārdošanā visos MAC's piena veikalos.

■ **Atstājiet savas krāsainās un melnbaltās filmas attīstīšanai un kopēšanai** ■
■ **DV Grāmatnīcā, 491 College St., Toronto 174, Ont.**

VASARNĪCA UN ATSEVIŠĶAS ISTABAS izīrējamas
atvaļinājumiem un nedēļas nogalēm KAWARTHA LAKES, 90 jūdzes no Toronto. Ļoti labā apvidū. Sauna. Laivas. Laba zvejošana. Zemas cenas.
Lūdz zvanīt no pirmdienas līdz piektdienai no 9 — 11 dienā, vakaros pēc plkst. 10 vak. tālr. 423-3260, Toronto

PENSIJĀ PĒC PĀRIS GADIEM?

Vēlaties šos skaistos mūža gadus pavadīt Dienvid-Spānijas saulē un siltumā? Kādēļ nenopirkt kādu nek. īpašumu jau šodien, kamēr vēl lētās cenas? Pēc 2 — 3 gadiem tās būs dubultojušās. Bet lēni kāpj dzīves dārdzība, jo pārtikas u. c. cenas regulētas. 320 saulainas dienas gadā. Dzīvokļi sākot ar 3000 US dol. Vasarnīcas, zeme u.t.t. pēc pieprasījuma.

Kapitāla ieguldījums?

Peļņas izredzes 30 — 35% gadā.

GADĪJUMA PIEDĀVĀJUMI:
Pilnīgi un labi mēbelēts 3-istabu dzīvoklis par 4200 US dol.
Eleganta luksa vasarnīca pašā jūras krastā par 24.000 US dol.

Adr.: M. KELLE. Apartado 121.
Almunecar (Granada) Spain.

L.LUNSKY
OPTIKIS
Atvērts no pl. 9.30 — 6 vak.
Ar iepriekšēju pieteikšanos
470 College St., Toronto.

IGAUŅU OPTIKIS
J. RATAS
169 Danforth Ave. HO 8-6251

ACU PĀRBAUDE. ACEŅU PAGATAVOŠANA PĒC ĀRSTU RECEPTES. ZEISS STIKLI.
Speciāla atlaide sūtījumiem uz dzimteni.

Baltic PLASTERING
Izdaru visus nepieciešamos māju remontus iekšpusē un ārpusē. Garantēts darbs. Mērenas cenas. Metro licence E 761. Zvanīt katrā laikā Toronto 769-8289

TRANSPORTA UZŅĒMUMS

BALTIC MOVERS
tālr. 534-1403, Toronto

Vai esat nokārtojuši abonementu?

LAIKRAKSTA

LATVIJA

AMERIKA

ATSEVIŠĶI NUMURI PĒRKAMI TORONTO LATVIEŠU VEIKALOS

Broadview Delicatessen
165 Danforth Ave.

Baliant Newspaper
272 Spadina Ave.

Erta Meat Products
624 Bloor St. Pleasant Bd.

Lidums Meat
269 Roncesvalles Ave.

Parkway Delicatessen
731 Broadview Ave.

Lotus Florists
792 Bathurst St.

Pavasars Delicatessen
261 Roncesvalles Ave.

Venus Florists
231 Roncesvalles Ave.

West Ark — Gift Shop
2252 Bloor St. W.

O. Andersons
26 Elmhurst St.

Northland Grocers
159 Boston St. E.

Lielākais un labākais veikals Kanadā speciāli
EIROPIEŠU DELIKATESEM
vislabākā kvalitāte, plaša izvēle un mērenas cenas
tip-top MEATS
delicatessen
1727 BLOOR ST. WEST
(pretim Keele pazemja stacijai)
YORKDALE SHOPPING CENTRE
FAIRVIEW MALL
(Sheppard Avenue — Don Valley Parkway)

apdrošināšana plus
VALD. BEBRIS
VICTORIA PARK AVE. SCARB.
TEL. 759-4286

KAKTIŅŠ

Veicam visādus transportus ar modernām mašīnām (mēbeļu, bīvmašīnu u. c.). Lūdzam zvanīt katrā laikā.
LE 5-6619. 941 Dovercourt Rd.,

Kanadas DAUGAVAS VANAGU nams
125 Broadview Ave., Toronto 250,
PIEDĀVĀ ZĀLI PIRMĀ STĀVĀ (ar gaisa dzesinātāju) DAŽĀDIEM SARĪKOJUMIEM. PIEPRASIET TELEFONISKI—
465-5225
DAUGAVAS VANAGU KLUBS
OTRĀ STĀVĀ
ATVERTS BIEDRIEM UN VIESIEM NO PIRMDIENAS LĪDZ PIEKTDIENAI PLKST. 4 p.p. — 1 NO RĪTA, SESTDIENĀS NO PLKST. 12 DIENĀ — 1 NO RĪTA.
Dažādi dzērieni un ēdieni par mērenām cenām
Uz redzēšanos!

V. Rudzīša, 16 Queen St., N., Hamilton, Ont. Tel. JA3-7329, DV grāmatnīcā, 491 College St., Toronto 174, Ont., Canada.
Cen. Kājaks Britu Kolumbijas DV
Cen. B. Kronvalde Montrealā.

AIZRĀDIJUMS NAMSAIM NIEKIEM TORONTO

Visiem Toronto Elektrības pārvaldes darbiniekiem jānēsā identifikācijas kartes, saskaroties ar publiku.

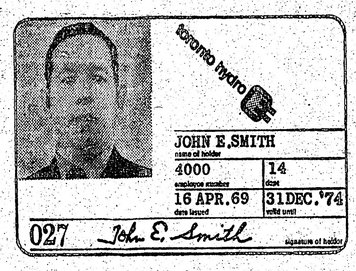

(dabiskā lielumā)

Identifikācijas kartei plastikas apvalkā ir nesens darbinieka krāsu uzņēmums ar vārdu, numuru un parakstu.

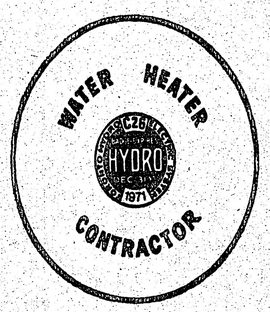

(Attēls valkājamās zīmes lielumā)

Visi darbinieki, kuŗiem savu pienākumu ietvaros jāapmeklē privātdzīvokļi, aicināti pēc pieprasījuma uzrādīt šo karti. Ūdens sildītāju ierīces uzstādītāji apgādāti arī ar lielu zili-zelta nozīmi, kas tiem jānēsā vienmēr Toronto Hydro darba gaitās.

toronto hydro
14 CARLTON STREET

Paziņojums

PAR ATKRITUMU NOVĀKŠANU TORONTO PILSĒTĀ

Tā kā pirmdiena, 24. MAIJS ir svinamdiena, šai dienā atkritumus neaizvāks.

Pirmdienas darbus izdarīs otrdienā, bet otrdienas savākumu — trešdienā.

H. F. ATYEO,
P. Eng. ielu komisārs

1971. GADĀ SAŅEMTĀS GRĀMATAS

Ziemeļnieki — 50 g. atceres rakstu krājums	$ 3.00
J. Ķiselis — Ciņa par dzimteni	$ 4.00
Prof. Dr. A. Brūveris — Latvieši palmu zemē	$ 3.00
Z. Lagerleļa — Gesta Berlings, romāns	$ 6.50
A. Niedra — Ādams un Ieva, rom.	$ 4.80
L. Slēzaks — Mani kopotie raksti	$ 5.50
Radio Erivaņa atbild	$ 3.80
V. Veldre — Dižmuiža, rom.	$ 5.00
U. Ģērmanis — Tā lieta pati nekritīs	$ 4.20
E. Andersons — Senie kurzemnieki Amerikā un Tobago kolonizācija	$12.00
A. Rasa — Vēl mēs esam svešumā, rom.	$ 5.50
A. Žigurs — Latviešu gaisa spēku izpalīgs	$ 4.50
E. Arnis — Latvju tautas politiskā atmoda	$ 4.50
V. Richters — Klabata, romāns	$ 5.50
L. Slaucītājs — Zinātnes darbā — draugos ar mākslu	$ 6.80
Prof. Dr. Med. Jēkabs Alksnis, dzīves stāsts	$10.00
A. Daugule — Tantals, rom.	$ 4.80

Apgāda DAUGAVAS VANAGS izdevumi

T. Dangavs — Strandējušo sala, stāsti	$ 5.90
P. Aigars — Atkusnis sākās oktobrī, rom.	$ 3.90
„ Nemirstīgais nemiers, rom.	$ 5.50
A. Rubulis — Latvian Literature, st.	$ 7.00
T. Krūka — Silaines mežs runā, stāsti bērniem	$ 2.80
„ —Tu debesis turi savās rokās	$ 3.50
„ —Uniforma, stāsti	$ 5.50
A. Gailīte — Rītausmā	$ 4.00
P. Jurevičs — Dzīve un liktenis, esejas	$ 4.20
A. Tomsens — Cilvēcības vārdā, pieredze Vorkutā	$ 8.50
E. Andersone — Rūķis labdaris, pasakas	$ 1.80
„ —Sargeņģelis, pasakas	$ 1.80

DV GRĀMATNĪCA
491 College Street, Toronto 174, Ontario
Pasūtinot pa pastu, lūdzu pieskaitīt 50 c pasta piemaksai.

SPORTS

TORONTO DV BASKETBOLISTI UZVAR TORONTO LATVIEŠU YMCA UN IEGŪST ATKAL KANADAS MEISTARA GODU

Toronto DV basketbolistiem šogad bijis sevišķi sekmīgs gads. Vienība iekļuva svētdienas basketbola līgas finālā un divās spēlēs uzvarēja Andis vienību. Panākums ir vēl jo ievērojamāks, ja zina, ka Andis ir vienība, kas šogad visas Kanadas meistarsacīkstēs ieguva otro vietu. Protams, tas liecina, ka DV vienība ir labi saliedēta un ikviens spēlētājs ir ar respektējamu rutīnu. Dabīgi, ka latviešu basketbola meistarsacīkšu finālā DV devās kā favorīts. Ir tikai jānožēlo, ka YMCA atkal neparedzētu apstākļu dēļ nebija labākā sastāvā.

DV vienība bija labā sniegumā un pārņēma spēles vadību no paša sākuma. DV darbojās arī daudz sekmīgāk pie abiem groziem. Pirmais puslaiks bija sevišķi bagāts ar sodiem un īsā laikā 4 piezīmes bija izpelnījies teicamais YMCAs jaunais Valdis Pālens un bija spiests palikt lielāko tiesu uz sola; tas bija vienībai liels zaudējums, it īpaši tādēļ, ka iztrūka slaidais Plampe. Puslaiks beidzās DV labā ar 49:39 punktiem, no tiem 19 punkti bija iegūti ar soda metieniem, YMCA ar sodiem bija ieguvusi 5 punktus. Uz brīdi otrā puslaikā YMCA pietuvojās DV uz 5 punktiem, bet pārāk individuālais YMCAs spēles veids ceturkšņa beigās bija nogurdinājis mazāk rutīnētos YMCAs spēlētājus, kas sāka kļūdīties un īsā laikā 10 punktu starpība pieauga uz 32 punktiem. DV uzvarēja ar 111:79 punktiem. Visumā šis rezultāts nav zaudētājiem pārāk slikts, ja ievēro, ka 4 no spēlētājiem ir vēl jaunatnes vienībā un pie tam ne pēdējo gadu.

DV ikviens spēlētājs bija ļoti labs un tā vien liekas, ka DV nekad nav bijusi tik saliedēta vienība kā šogad.

Zaudētājiem finālspēle nebija no labākām un vienību piemeklēja dažādas nelaimes. Saspēles ziņā vārēja daudz ko vēlēties. Nenoliedzami labs ir YMCAs spēlētāju materiāls, bet pagaidām jaunajiem vajadzīga „veco" vadība.

DV spēlēja: J. Brikmanis — 29, P. Misikovičs — 26, A. Richters — 20, J. Daugavietis — 16, A. Ezers — 10, E. Petmanis — 6, J. Bramanis — 4, U. Siksna V. Lucs, J. Sproģis.

YMCA: P. Sproģis — 25, P. Tomass — 16, E. Pilskalnietis — 12, J. Zentiņš — 8, A. Ozoliņš — 8, V. Pālens — 4, A. Liepa, E. Jaunzariņš — 6.

Uzvarētāja vienība saņēma skaisto Jurgena piemiņas kausu.

Ž. Zentiņš

UZVARĒTĀJA SMAIDS

Divās dienās divas lielas uzvaras — izcīnīti divi meistara nosaukumi. Tādus panākumus savās ilgaj ās sporta gaitās varēja atzīmēt DV basketbola vienības vadītājs Rūdolfs Kadiķis. DV sporta kluba vienība Kanadas latviešu meistari bas finālā pieveica Toronto latviešu YMCA ar 111:79 punktiem, bet nākošajā dienā Toronto sestdienas līgas finālā pieveica spēcīgo Andys vienību ar 83:66 punktiem! Šī uzvara ir reti izcila, jo „andiji" ..visas Kanadas mērogā atrodas otrā vietā. Uzņēmumā V. Kārkliņš, kas bija ieradies no Sadberijas uz finālspēli, apsveic Mirdzu Kadi ķi; pa kreisi — R. Kadiķis.

Foto: J. Liģers

LATVIEŠU 18. ASV FINĀLI BASKETBOLĀ UN VOLEJBOLĀ ŅUJORKĀ

Šogad ASV finālspēles risinās sies 29. un 30. maijā Bayside vidusskolas divās vingrotavās (32—24 Corp Kennedy). Sākums abās dienās plkst. 9 no rīta. Arī jaunatnes spēle starp vidējo pavalstu meistaru — Čikagas DV vienību un Ņujorkas LSB vienību notiks sestdien plkst. 1 pēcpusdienā. Sekos sportistu parāde un finālspēju atklāšana. Svētdien visas finālspēles būs galvenajā vingrotavā. Sestdien — sadraudzības vakars, bet svētdien finālspēju nobeiguma balle Larkfield Suburban Club telpās (East Northport) Longailendā.

Tiesības šogad ASV finālos izcīnījuši visi pagājušā gada meistari. Vīriešu volejbolā — Milvoku „Auseklis", sieviešu volejbolā Vašingtonas „Sigulda", basketbolā Saginavas LK un jaunatnes basketbolā Čikagas DV. Pēc ilgiem gadiem šogad finālos neredzēsim Filadelfijas basketbola vienību „Namejs". Tās vietā šogad pirmo reizi no Ņujorkas piedalīsies divas „Raktes" basketbola vienības, astoņkārtējā ASV latviešu meistara „Rakte" 1. vienība un jaunās paaudzes spēlētāji, kuŗi Filadelfijā uzvarēja „Nameju", — „Raktes" 2. vienība. Pagājušā gadā ASV basketbola meistars savu sastāvu papildināja ar Grand Rapidu spēlētāju L. Felferi, arī Čikagas DV vienībā spēlē daži Grand Rapidu spēlētāji.

Šogad amerikāņu Piemiņas diena „iekrīt" Vasarsvētkos, bet Ņujorkas un Ņudžersijas draudzēs ir jauniešu iesvētības, kas var ievērojami ietekmēt šo jaunatnes sporta lielsarīkojumu. Rīcības komiteja pārvarējusi daudz grūtību, lai šajā lielpilsētā nu jau trešo reizi sarīkotu šīs finālspēles, kuŗās ierodas tuvu pie 150 sportistu. Ņujorkas latviešu sporta biedrība cer, ka arī šogad pulcēsies sporta draugi un labvēļi, lai kopā ar mūsu sportistiem būtu klāt šajās 18. ASV latviešu finālspēlēs basketbolā un izlases sacīkstēs tenisā starp vidējām pavalstīm un austrumu piekrasti.

B. B.

DV NOVUSA SEKCIJAS

Ļoti saistošais un pārsteigumu pilnais vienspēļu novusa turnīrs, kas notika DV namā, ir beidzies. Līdz pēdējai kārtai nevarēja noteikt uzvarētāju. Vietu stāvoklim mainoties pēc katras kārtas, pēdējā kārta bija izšķiroša. J. Mangulim zaudējot divas spēles no četrām un A. Grīnbergam uzvarot visas četras, pēdējais nu jau otro gadu pēc kārtas izcīnīja pirmo vietu, J Mangulim paliekot otrā vietā. Dēļ trešās vietas bija jāpārspēlē vienādu punktu ieguvušajiem Ž. Jakobsonam un O. Rozem, uzvarētāju un trešo vietu ieguva Ž. Jakobsons. Vienspēles turnīrā piedalījās 14 dalībnieki, bet sekojošā dubultspēļu turnīrā ir jau 18 dalībnieku, kas norāda, ka Toronto ir daudz novusa spēlētāju; dažiem ir pat novusa galdi mājās, bet ir kūtri ar piedalīšanos turnīrā.

TURNĪRS TORONTO

Pirms šī turnīra notika novusa „zibenturnīrs", kuŗā uzvarēja K. Gulbis, uz vienu gadu iegūstot P. Ratnieka ceļojošo balvu. Turpinās novusa dubultspēļu turnīrs. Vēl izcīnāmas divas kārtas. Turnīru vada H. Jēkabsons, kam bieži jāizšķir dažādi sarežģīti turnīra noteikumi. Vienspēļu turnīra vietu stāvoklis: 1. vietā A. Grīnbergs, iegūti 21 p. (zaudēti 5), 2. v. J. Mangulis — 17 (9), 3. v. Ž. Jakobsons 16 p., (10); pārējie rezultāti šādi: O. Roze 16—10, H. Jakobsons 15—11, A. Čivželis 14—12, H. Leitis 14—12, K. Gulbis 13—13, A. Miezītis 12—14, H. Gailis 10—16, A. Ints 10—16, E. Ģimis 10—16, J. Muskats 7—19 un G. Vilmanis 7—19.

Gs.

AKTUĀLAIS KATRADĀ

☆ Kaut sestdien, 22. maijā, Ontario Place oficiālajā atklāšanā Toronto rīkotāji gaida 70.000 apmeklētāju, izpriecu vieta spēj uzņemt tikai ap 35.000, bet tam viss laukums vēl nav sagatavots publikas pieplūdumam. Apsvērts, ka pat 10.000 apmeklētāju došanās uz Ontario laukumu jau sagādās satiksmes traucējumus uz galvenajiem ceļiem. Pirmie apmeklētāju pulki izjuta „kustības neorganizētību" 16. maijā, kad attiecīgo uzrakstu un darbinieku pieredzes trūkuma dēļ izcēlās drūzma un stumdīšanās pie ieejas milzu kinoteātrī. Ontario laukuma vadība cer, ka visas pasūtinātās zīmes līdz nedēļas nogalei būs izliktas.

☆ Janvārī dibinātās jaunās Rietumkanadas partijas vadības otrā sanāksmē Vinipegā 16. maijā 25 delegāti pārrunāja, kā likvidēt „diskriminējošos preču tarifus", kas kaitīgi rūpniecības interesēm Kanadas rietumos, palielināt vecuma pensiju, padarīt angļu valodu par galveno rietumprovinces u.c. Partijai ir 150 biedru un tā cer nākošajās federālajās vēlēšanās piedalīties ar 10—15 kandidātiem. Partiju vada Vinipegas aģents Dagless Ligertvuds.

☆ Ap 5000 soļotāju, vairumā bērni un jaunieši, „sasoļojuši" žīdu apvienotajai organizācijai 75.000 dol. Organizācija bija cerējusi saviem humānitārajiem mērķiem žīdu atbalstīšanā Izraēlā un Kanadā iegūt 100.000 dol. Šogad no Toronto žīdiem sagaida 15 milj. dol. ziedojumus Izraēlas vajadzībāmu Ziedojumu lielumu no atsevišķas žīdu draudzes noteic Izraēlas prezidente Meira.

—ns

Trudo ieradies Maskavā

Kanadas ministru prezidenta Trudo un viņa dzīvesbiedres ierašanās Maskavā, kā 17. maijā ziņoja Toronto rīta laikraksts The Globe and Mail, bija paredzēta tās pašas dienas pēcpusdienā, plkst. 4. Trudo uzturēsies Pad. savienībā 11 dienas, pavadot no tām 3 dienas Maskavā, divas dienas Ķijevā, nepilnas divas dienas Taškentā, vieun Norijska un drusku vairāk kā dienu Mūrmanskā, bet pirms atgriešanās 28. maijā Otavā, vēl uzkavēsies Ļeņingradā.

Trudo bija paredzēta tikšanās ar padomju pārstāvjiem 18. maijā, lai pēc tam piedalītos Kremļa rīkotajā oficiālajā dinejā, bet vakarā apmeklētu Maskavas Bolšoi baletu. 19. maija rītā Trudo satiksies ar Kanadas sūtniecības personālu Maskavā un turpinās sarunas ar padomju oficiālajām personām. Paredzēts arī Maskavas universitātes apmeklējums, lai vakarā vēl noskatītos kādu teātŗa izrādi, par kuŗu vēl ziņu nebija.

Ceturtdienas rītā, 20. maijā, paredzēts Kremļa mūzeja apmeklējums, bet pēcpusdienā notiks preses konference, kuŗā ministru prezidents Trudo tiksies ar žurnālistiem, lai pēc tam izlidotu uz Ķijevu.

Ķīna gatava sarunām

Beirutas kreisais laikraksts Al Kifah ziņoja, ka sarkanās Ķīnas premjērs Čuenlajs izteicies, ka Ķīna ir gatava sākt sarunas ar ASV par Formozas nākotni. Laikraksts raksta, kaČu izteicies arabu reportieriem Pekingā: „Galvenais strīds starp ASV un Ķīnu ir imperiālistu okupētā Taivana, un mēs esam gatavi sākt sarunas no šī punkta ar ASV." Pekinga pastāv par visu ASV spēku atvilkšanu no Formozas salas un Formozas līča un izbeigt nacionālo ķīniešu režīmu. „Ir tikai viena Ķīna pasaulē, un Taivana ir nedalāma Ķīnas svētās territorijas daļa," izteicies Čuenlajs.

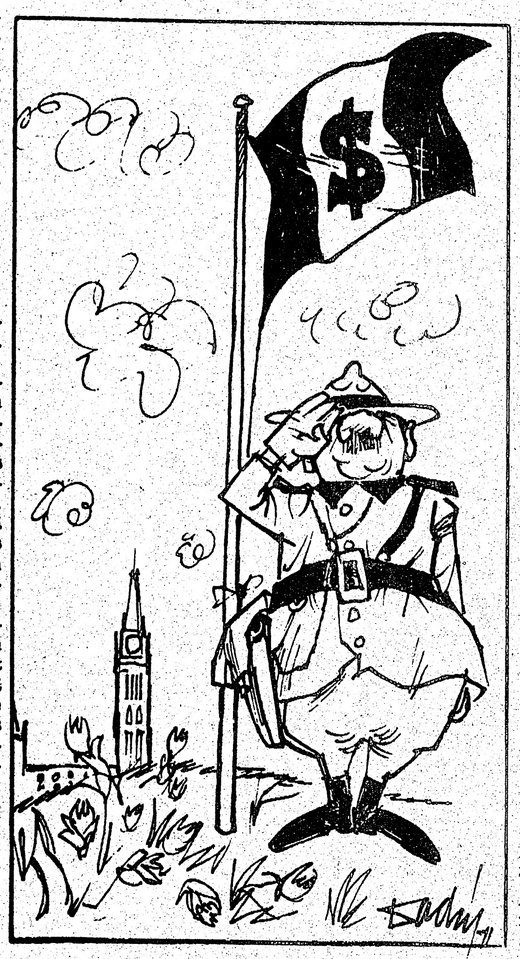

Dadža karikatūra

V. Bokis Vai nākošais Kanadas karogs?

STIPENDIJAs . . .

(Pārnesums no 5. lpp.)

si: prof. R. Markus, 1264 Northlawn, N. E., Grand Rapids, Mich. 49505.

Stipendijas var pieprasīt jaunieši no ASVun Kanadas, lūgumam pievienojot vietējā draudzes mācītāja atsauksmi. Lūgumu iesniegšanas pagarinājumi vairs nenotiks, jo stipendiju piešķiršana un prēmiju izloze notiks 30. maijā, Gaŗezerā. Šajā pat laikā VSF iecerējis Gaŗezera vasaras vidusskolai nodot tautiešu un grāmatu apgādu sazledoto bibliotēku.

Līdz šim aicinājumam atsaukušies vairāki grāmatu izdevēji un pāris desmitu tautiešu. noūtot jaunajai bibliotēkai vairāk kā 300 grāmatu. Gaŗezera pārvalde ierīkojusi atsevišķu bibliotēkas istabu vidusskolas ēkā, kuŗā iekārtoti plaukti 2000 grāmatu novietošanai. Fonda valde sagaida, ka šāgada sākumā Draudzīgā aicinājuma atcerē ievadīta akcija, vēl līdz vidusskolas mācību sākumam, līdzšinējo grāmatu skaitu bagātīgi papildinās. Grāmatas nododamas, jeb piesūtāmas VSF bibliotēkas kārtotājam: V. Miķelsons, 426 N. Prairie Ave, Kalamazoo, Mich. 49007.

V. Bokis

Mūžīgā mierā aizgājis mūsu mīļais radinieks rakstnieks

Pēteris Aigars

dzimis 1904. gada 10. oktobrī Latvijā,
miris 1971. gada 10. maijā Londonā, Anglijā.

Tavi darbi, tavas domas
Aizmirstībā nenogrims!

Viņu mīļā piemiņā paturēs
Arnolds, Lidija, Gunārs Tīcmaņi un Marija Auzāne Toronto, Kanadā

Gara ieroči

(Pārnesums no 1. lpp.)

piedalījās LCK priekšsēdis mag. iur. Ād. Šilde, LCP viceprieksšēdis un kultūras fonda priekšsēdis Dr. J. Platais, laureātes cienītājs prof. A. Teichmanis, Bad Kisingenā dzīvojošie latvieši un šo rindiņu rakstītājs kā Latviešu preses biedrības un laikraksta Latvija» pārstāvis, apgāda Grāmatu Draugs īpašnieks un Laika īpašnieks H. Rudzītis ar dzīvesbiedri no ASV u. c.

Sekoja Joachima Gintera laudācija prof. Dr. Arnoldam Gēlenam (balva zinātnē), kas ir viens no tiem retajiem vācu sociologiem, kuŗi nav pakļāvušies atkal modē nākušajam marksismēm, un pēdējā atbildes runa. — Trešā balva — publicistikā — tika pasniegta visā pasaulē pazīstamajam žurnālistam Viljamam S. Šlamam. Laudāciju sacīja iepriekšējā gada publicistikas laureāts Vinfrīds Martini, spraigā un sarkastiskas ironijas pilnā runā cildinot Šlama nopelnus komūnisma apkaŗošanā, daudzkārt izpelnoties kā aplausus, tā arī piekrišanas smieklus.

Jau pašā sākumā piemin ējis, ka Šlams kādā aptaujā Amerikā uz jautājumu, kādēļ demokratija ir labākā valsts iekārta, devis atbildi: „Jo tā ir vienīgā, kuŗā kāds komūnists var nomirt dabiskā nāvē," Martini atspēkoja Tomasa Manna vārdus, ka antikomūnisms esot mūsu gadsimta muļķība, apzīmējot tos par šī lielā gara paša muļķību. Martini raksturoja Šlamu ar viņa pirms dažām nedēļām rakstīto — ja Eiropa guļ, viņš nekaunoties saukt „Eiropa, mosties!", jo nevēloties būt līdzvainīgs, ja Eiropa noslīktu komūnisma verdzībā. Viss, ko Šlams rakstījis, nav cīņu teiktā atgremojums, bet dzimis viņa paša galvā.

Savā atbildes runā Šlams apliecināja, ka no bībeliskā judisma viņš mantojis pravietiskās dusmas, no Habsburgu dinastijas — smalkas manieres, no Vilhelmu Vācijas — precizitāti, bet no Amerikas — gara un domu brīvību. Jaunības straujumā, sajūsmā par 1917. g. revolūciju Krievijā, viņš izrāvies ar komūnisma ideju, kuŗā saskatījis nākotni, bet jau 1929. gadā pārtrauc is visas attiecksmes ar to, jo redzējis, ka maldījies. (Kopš tā laika cīņa pret katra veida totalitārismu kļuvusi par Šlama dzīves saturu un mērķi; 1937. g. iznāca viņa pirmā grāmata „Melu diktātūra", kas bija norēķināšanās ar Staļinu).

No 1938. — 1959. g. uzturējies Amerikā, Šlams atkal atgriezies Vācijā, kas — kā viņš pats izteicās — esot viņam tuvāka, jo visa viņa domāšana un dzīvošana notiekot vācu valodā. Līdz 1963. gada beigām Šlams darbojās par ievadnieku nedēļas žurnālā Stern, bet pēc tā radikālā pagrieziena pa kreisi pārgāja pie Welt am Sonntag, kuŗā viņš līdz šim laikam katru nedēļu raksta savas vienlīdz briljantās, kā birzantās politiskās slejas. Kopš kreisās un liberālās koalicijas nodibināšanās Bonnā Šlams pieder tās asākajiem kritiķiem un saskata pieaugošajā piemērošanās un pakļaušanās politikā padomju hegemonāta ar nolūku, lai darbotos pretī totālitāriem, radikāli labiem un radikāli kreisiem spēkiem un attīstībām Rietumvācijas politiskā, kultūrālā un garīgā telpā, lai kalpotu kristīgi cilvēciskas un tiesībām pakļautas vasts un sabiedriskās kārtības sargāšanai un lai veicinātu tādas personības un spēkus, kas darbojas nacionālās pastāvēšanas, eiropiskās vienotības un demokratiskās atbildības apziņas garā uz tautas vienojošiem pamatiem progresīvi konservātīvu principu uzturēšana personībām zinātnē, literāizpausme ir gadskārtējā triju Konrada Adeauera balvu piešķiršana pesonībām zinātnē, literātūrā un publicistikā, kuŗas it sevišķā mērā atbilst Vācijas fonda principiem. Katra no šīm balvām kuŗas 1971. gadā tiek piešķirtas piekto reizi, apvienota ar godalgu 10.000 DM apmērā. Balvu piešķiršana vieno svinīgos ietvaros izcilas personības politikā, saimniecībā, kultūrā un zinātnē. Pirmajā balvu pasniegšanas aktā Minchenē 1967. gadā, tsi pirms savas nāves piedalījās Konrāds Adenauers pats.

Piešķirot šogad balvu Zentai Mauriņai, Vācijas fonds pierādījis, ka tas nav nekāds šaursirdīgs šovinistisks iestādījums (šāgada balvu saņēmēji nāca no trim dažādām tautībām), bet pilnā mērā attaisno savus principus par tautu draudzību un eiropisku vienotību. Savukārt Dr. Mauriņa pazemīgā pieticībā, pati to neuzsverot, iznesusi un populārizējusi latviešu un Latvijas vārdu pasaulē. Kā to nācās vēlāk dzirdēt kuluāros un pie pusdienu galda, daudzi cittautieši pirmos priekšstatus par latviešiem guvuši no Zentas Mauriņas grāmatām un runām. Tāpat tika izteikts atzinums, ka viņa ir lielāka diplomāte nekā viens otrs profesionāls politiķis.

Gara ieroči ir asi!

Andris Aucinieks

Sudraba kauss ar Latvijas ģerboņa kalumiem, kas dāvināts bijušā Latvijas valsts futbola vienības vārtsarga K. Jurgena piemiņai un kuŗu savā īpašumā uz vienu gadu iegūst Kanadas latviešu basketbola vienība. Šī ir viena no savda bīgākajām un vērtīgākajām balvām par kuŗām cīnās latviešu sporta vienības Kanadā. Šo balvu šogad atkal no jauna izcīnija DV sporta klubs, finālā pieveicot Toronto YMCA. Uzņēmumā balva uz tiesnešu galda gaidot fināla spēles nobeigumu.

Foto: J. Liģers